

TALOUSARVIO 2023

**TALOUSSUUNNITELMA
2023–2025**

Kh 22.11.2022 / § 256

Kv 13.12.2022 / § 54

Sisällysluettelo

1	TALOUSRARVION YLEISPERUSTELUT	4
1.1	Suomen ja Etelä-Karjalan taloustilanne sekä kuntatalouden näkymät	4
1.2	Aluekehityksen tilanne ja arvio tulevasta kehityksestä	8
2.1	Kunnan käyttötalousmenot	15
2.2	Kunnan verotulot	15
2.3	Valtionosuudet	15
2.4	Investoinnit ja rahoitus	16
2.5	Talouden kehitysnäkymät suunnitelmavuosina	16
3	KUNTASTRATEGIA SEKÄ SEN TOIMEENPANO TALOUSRARVIOVUONNA	18
3.1	Taloussarviovuoden vuositavoitteet	18
3.2	Asuminen	19
3.2.1	Konserniyhtiöiden esittely	20
3.2.2	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet konserniyhtiöille 2023	21
3.2.2.1	Ruokolahden Vuokratalot Oy	21
3.2.2.2	Muut kiinteistöt, asunto-osakeyhtiöt ja osakkuusyhteisöt	22
3.3	Konserniyhteisöt	22
4	HENKILÖSTÖ	23
4.1	Henkilöstösuunnitelma 2023	24
5	TALOUSRARVIO	26
5.1	Tuloslaskelma 2021–2023	26
5.2	Rahoituslaskelma 2020–2023	27
5.3	Maakaasulaitoksen tuloslaskelma 2021–2023	28
5.4	Maakaasulaitoksen rahoituslaskelma 2021–2023	29
5.5	Vesilaitoksen tuloslaskelma 2021–2023	30
5.6	Vesilaitoksen rahoituslaskelma 2021–2023	31
5.7	Kaukolämpölaitos, valtuustotaso 2021–2023	32
5.8	Taloussarvion määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto, sitovuustasot	33
5.9	Taloussuunnitelma, käyttötalousosa, valtuustotaso	34
6	INVESTOINTIOSA	67
7	TALOUSSUUNNITELMA 2023–2025	71
7.1	Tuloslaskelma 2023–2025	71
7.2	Rahoituslaskelma 2021–2025	72
7.3	Investointimenot ja -tulot 2024–2025	73
7.4	Verorahoitus 2021–2025	74
8	TILIVELVOLLISET 2023	75

1 TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT

1.1 Suomen ja Etelä-Karjalan taloustilanne sekä kuntatalouden näkymät

Tulevan vuoden talousarvion laadintaa on tehty epävarmassa kansainvälisessä talous- ja geopoliittisessa tilanteessa eikä lähiajan muutosta ole näköpiirissä. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan jatkuu ja sen kumuloituvat negatiiviset niin inhimilliset kuin taloudellisetkin vaikutukset näkyvät kaikkialla. Euroalueen talous elpyi vielä alkuvuonna 2022 koronapandemiasta, vuoden toisella neljänneksellä kasvu oli jopa ennakoitua nopeampaa. Talouden alkuvuoden hyvän kasvun selittää koronan myötä syntyneet tuotantoketjuhäiriöiden hellittäminen ja vapaa-ajan palveluiden kysynnän elpyminen. Venäjän Ukrainaan helmikuussa 2022 tekemä sotilaallinen hyökkäys ja siitä syntynyt globaali energiakriisi näkyy nyt puolestaan laajana tavaroiden ja palveluiden hintojen nousuna. Energiakriisin talouskasvua heikentävät vaikutukset ovat vielä pääosin edessäpäin, eikä maailmankaupasta tällä näkymin tule tukea euroalueen taloudelle. Talouskasvu on hidastunut myös Yhdysvalloissa ja Kiinassa, mikä heikentää euroalueen vientinäkymiä. Euroopan keskuspankin syyskuisen ennusteen mukaan euroalueen talous kasvaisi tänä vuonna 3,1 % mutta 2023 vain 0,9 %.

Venäjän hyökkäyssodan ja siitä syntyneen energiakriisin vaikutuksesta euroalueen ja monien muiden keskeisten talousalueiden inflaatio eli yleinen hintojen nousu on kiihtynyt tänä vuonna voimakkaasti. Suomen Pankin ⁽¹⁾ mukaan elokuussa inflaatio oli euroalueella 9,1 %. EKP:n ennusteen mukaan euroalueen tämän vuoden inflaatio on keskimäärin 8,1 %, mutta ensi vuonna inflaatio hidastuu 5,5 prosenttiin ja tasaantuu vuonna 2024 noin 2,3 prosenttiin. Inflaation torjunta onkin noussut niin EKP:n kuin muidenkin keskuspankkien keskeiseksi huoleksi pyrkiessä tasaamaan hintojen nousun keskipitkällä aikavälillä noin kahteen prosenttiin. Näillä toimilla on vaikutusta myös kuntien lainakorkoihin. Kokonaisuudessaan kansainvälisen talouden näkymät ovat varsin epävarmoja. Suomen inflaationäkymiksi ennustetaan 4,3 % vuonna 2023 % ja 2024 1,8 %. ¹

Kansainvälisen epävarmuuden myötä Suomenkin talouden kasvunäkymät ovat heikentyneet kesän ja syksyn aikana. Vaikka vahva alkuvuosi antaa hyvän pohjan tälle vuodelle, Venäjän hyökkäyssodan laukaisema energiakriisi taittaa talouden kasvun loppuvuodesta. Tästä seurauksena poikkeuksellisen nopea inflaatio syö kotitalouksien ostovoimaa ja kuluttajaluottamus on laskenut erittäin matalalle tasolle, mikä heikentää yksityistä kulutusta. Suomen talouden ennustetaan kasvavan 2,2 % tänä vuonna, supistuvan 0,3 % ensi vuonna ja 2024 uudelleen kasvavan 1,1 %.

Suomessa työmarkkinoiden suhdannetilanne on edelleen kireä, vaikka avoimien työpaikkojen määrä suhteessa työttömien työnhakijoiden lukumäärään on viime kuukausina hieman pienentynyt. Avoimien työpaikkojen määrä ei ole enää kasvanut viime kuukausina. Yritysten vaikeus löytää ammattitaitoista työvoimaa saattaa jonkin verran vaimentaa työllisyyden reaktiota heikkenevään suhdannetilanteeseen, jos yritykset pyrkivät pitämään kiinni työntekijöistään huonojen aikojen yli. Suomen Pankki ja Tilastokeskus ennustavat ⁽¹⁾ työllisyysasteen olevan 2023 73,4 % ja 2024 73,8 %.

Valtionvarain ministeriön (VM) kuntatalousohjelman 2023 ⁽²⁾ mukaan kuntatalouden vuosi 2023 näyttää talouden tunnuslukujen perusteella hyvältä. Sote-uudistus muuttaa kuntatalouden tunnuslukuja voimakkaasti, kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä

¹ Suomen Pankki, 29.9.2022, Euro & talous 3/2022, Kansainvälinen talous, Rahapolitiikka

² Kuntatalousohjelma vuodelle 2023, syksy 2022, Valtiovarainministeriön julkaisuja, 2022:57

pelastustoimen kustannukset ja niitä vastaava rahoitus poistuvat. Vuonna 2023 talouslukujen suurten prosenttimuutosten taakse kätkeytyy muun muassa kustannusten ripeä kasvu. Kuntien kustannuskehitystä kuvaavan peruspalvelujen hintaindeksin muutos on 3,8 prosenttia vuonna 2023. Painoarvoltaan merkittävin kustannuskehitykseen vaikuttava tekijä on kunta-alan ansiokehitys, jota kasvattaa kesäkuun alussa saavutettu kunta-alan sopimusratkaisu. Kuntatalouteen luettavat tehtävät painottuvat uudistuksen jälkeen entistä vahvemmin varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden yhteenlaskettu palveluntarve on laskeva koko 2010-luvun jatkuneen syntyvyyden alenemisen vuoksi. Tämä ei välttämättä johda Ruokolahden kunnan palvelutuotannon laskuun, jos kunta kykenee jatkamaan vahvaa panostamistaan lapsiin, nuoriin ja lapsiperheisiin.

Kokonaisuudessaan vuosi 2023 on kuntatalouden kehitysarviossa jopa ennätyskellisen vahva sote-uudistukseen liittyvien ajoitustekijöiden vuoksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen nettokustannukset siirtyvät pois kuntien vastuulta vuoden 2023 alusta alkaen, mutta uudistuksen kuntien verotuloja leikkaava vaikutus ei näy vielä ensi vuonna täysimääräisesti kunnallis- ja yhteisöverotuloissa. Osa aiempien vuosien kunnallis- ja yhteisöverotuloista tiliytyy vuodelle 2023 vanhojen kunnallisveroprosenttien ja yhteisöverotulojen jako-osuuksien mukaisesti. Tämän arvioidaan vahvistavan kuntataloutta 2023 ja vuosikate riittänee selvästi kattamaan poistot ja toiminnan ja investointien rahavirran ennustetaan olevan positiivinen vuonna 2023 vaikeasta kansainvälisestä taloustilanteesta huolimatta. (VM, 2022:57)

Kehitysarvion mukaan kuntatalouden toimintamenot kasvavat vuosittain keskimäärin 2,9 prosenttia ja toimintatulot keskimäärin 0,7 prosenttia vuosina 2024–2026. Toimintamenojen kasvu aiheutuu pääasiassa hintojen noususta, jonka arvioidaan olevan peruspalvelujen hintaindeksillä mitattuna keskimäärin 3,6 prosenttia vuodessa. Verotulot laskevat vielä vuonna 2024, mikä on seurausta siitä, että sote-uudistuksen täysimääräinen vaikutus näkyy kuntien verotuloissa viiveellä verovuoden verojen kertyessä useamman kalenterivuoden aikana. Seuraavina vuosina 2025–2026 verorahoitus kasvaa keskimäärin 3,0 prosenttia vuodessa. Tuottavuutta ja tehokkuutta lisäävien rakenteellisten uudistusten tarve säilyy vahvana sote-uudistuksen jälkeenkin. (VM, 2022:57)

Hallituksen valmistelu TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille on jatkunut ja tavoitteena muutokselle on vuosi 2025. Siirron yhteydessä luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7 000–10 000 lisätyöllistä. Valmistelussa tähdätään siihen, että kunnan vastuuta työttömyysturvan perusosan kustannuksista laajennettaisiin. Tässä muutoksessa Ruokolahden kunnan tavoitteena on saada kuntakohtaisia palveluita saataville omassa kunnassa.

Kuntatalouden yhteenlaskettu vuosikate oli vuonna 2021 noin 4,6 miljardia euroa, jossa pienennystä noin 100 miljoonaa euroa. Vuosikate riitti selvästi kattamaan poistot ja käytännössä myös nettoinvestoinnit. Nettoinvestoinnit laskivat jonkin verran 4,1 mrd. euroon, mutta lainakanta kasvoi n. 660 milj. € kohdistuen pääasiassa kuntayhtymiin. Kuntakonsernien tilinpäätökset olivat peruskuntien tapaan varsin hyvät. Vuosikate laski hiukan noin 6,74 mrd. euroon riittäen kattamaan poistot.

Kuntakonsernien taseen kertynyt ylijäämä kasvoi 1,74 miljardilla eurolla (2 978 €/as) lähes 16,4 miljardiin euroon. Kertynyttä alijäämää oli vain 20 kuntakonsernilla yhteensä -43,2 miljoonaa euroa. Nämä konsernit olivat pääasiassa pieniä, alle 10 000 asukkaan konserneja 17 ja alle 5 000 asukkaan 14 kappaletta.

Kuntien valtionavut ovat noin 5,4 miljardia euroa vuonna 2023. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,0 miljardia euroa, kuntien veromenetysten korvaukset noin 0,9 miljardia euroa ja muut valtionavut noin 0,5 miljardia euroa. Valtionapujen taso alenee huomattavasti suhteessa vuoden 2022 varsinaiseen talousarvioon johtuen sote-uudistuksesta. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuksia ja veromenetysten korvauksia siirretään hyvinvointialueiden rahoitukseen, ja lisäksi sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonalan valtionavustukset kohdistuvat jatkossa pääosin hyvinvointialueille. (VM 2022:57)

Valtionvarain ministeriön kuntatalousohjelman 2023² mukaan Valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus kuntatalouteen vuoden 2022 varsinaiseen talousarvioon verrattuna on lähellä neutraalia. Hallitusohjelman mukaiset tehtävien ja velvoitteiden lisäykset on tehty pääosin jo aikaisempina vuosina, ja osa määräaikaisista lisäyksistä valtionavustuksiin päättyy vuoden 2022 lopussa. Kuntien uusiin ja laajeneviin tehtäviin osoitetaan täysi valtionosuus ja valtion päättämät veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille.

Vuonna 2023 tulevia uusia ja laajentuvia tehtäviä ja velvoitteita ovat muun muassa perusopetuslakiin liittyen sitouttavaan koulu yhteistyön, juomavesidirektiivin toimeenpanoon liittyvät valvontatehtävät ja asumisneuvonnan kehittäminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla kuntien valtionavustuksia kasvattavat Ukrainasta tulevien varhaiskasvatuksen, perusopetuksen valmistavan opetuksen ja kielikoulutukseen annettavat avustukset. Peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistuu vähennys osana hallituksen päättämiä uudelleenkohdennuksia, mutta toisaalta lääkärihelikopteritoiminnan rahoituksen vähennyksen poistaminen vahvistaa kuntataloutta.

Kansainvälisen taloustilanteen heikkenemisestä huolimatta VM:n mukaan kuntataloudessa vuosi 2023 näyttää talouden tunnuslukujen perusteella ennätyksellisen vahvalta, sillä sote-uudistuksen kuntien verotuloja leikkaava vaikutus ei näy vielä täysimääräisesti kunnallis- ja yhteisöverotuloissa. Kunnille kertyy vuonna 2023 noin 1,2 miljardia euroa enemmän vanhojen veroperusteiden mukaisia verotuloja kuin sote-uudistuksen jälkeisessä kuntataloudessa vuonna 2024. Vuosikate riittää selvästi kattamaan poistot ja toiminnan ja investointien rahavirta on noin 1,2 miljardia euroa positiivinen.

Elinkeinoelämän puolella Pk-yritysbarometrin (7.9.2022)³ (n=104) mukaan yleiset suhdannenäkymät ovat Etelä-Karjalassa koko maan tasolla. Suhdannenäkymien saldoluku oli -5 %. Alueen pk-yrityksillä on jonkin verran heikommat odotukset henkilöstömäärän kehityksen suhteen (2 %) kuin koko maassa keskimäärin (7 %). Venäjän hyökkäyksen vaikutuksista liiketoimintaan Etelä-Karjalassa yritykset arvioivat, ettei vaikutusta 43 % ja vastaavasti koko maassa 48 %. Kielteinen vaikutus nähtiin 55 % / 49 % yrityksissä. Suurin kielteinen vaikutus on kohdistunut barometrin mukaan tuotantokustannuksiin 52 % alueen yrityksistä ja kysyntään markkinoilla 61 % alueen yrityksistä.

Kauppakamarien ulkomaanasiakirjatilastojen mukaan vienti Venäjälle onkin tyrehtynyt lähes kokonaan. Lisäksi Kauppakamarin vientijohtajakyselyn⁴ (8/22) mukaan yrityksistä 95 % kertoi kansainvälisen talouden ja geopolittisen epävarman tilanteen vaikuttavan heidän toimintaansa. Epävarmuus siis alkaa heijastua myös maakunnan yrityksissä. Tullin ulkomaankauppatilastojen⁵ mukaan maakunnan tavaratuonnin

³ PK-YRITYSBAROMETRI – KEVÄT 2022 Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj, työ- ja elinkeinoministeriö.

⁴ Keskuskauppakamarin vientijohtajakysely, esitys, 24.8.2022.

⁵ Tavaroiden ulkomaankauppa maakunnittain 2022, tammi-kesäkuussa. 19.9.2022.

arvo nousi kaikista maakunnista toiseksi vähiten +3,8 % ja kokonaistavaraviennin oli alkuvuonna yhden prosentin laskussa. Etelä-Karjalan tavaraviennissä vielä tänä vuonna päästäneen samaan tai hiukan parempaan kuin viime vuonna.

Maakunnalle tärkeän metsäteollisuuden näkymät ovat hyvät. Metsäyhtiöt ovat pystyneet parantamaan kilpailukykyään siirtymällä aikaisempaa enemmän sellun, kartongin ja uusituvan energian sekä muuhun sivuvirtoja hyödyntävään tuotantoon. Stora Enson Imatralle rakentama uusi noin 80 miljoonan euron kuorimolinjastoinvestointi on valmistunut. Tämän jatkoksi Stora Enso investoi Imatralle sellutehtaan kemikaalien talteenottolinjaan noin 10 miljoonaa euroa. Investoinnin tarkoituksena on lisätä talteenottolinjan kapasiteettia uusimalla Kaukopään sellutehtaan mustalipeän haihdutusteknologiaa.

Kone- ja metalliteollisuudessa näkymät ovat edelleen hyvät, mutta Venäjän hyökkäys Ukrainaan on lisännyt epävarmuutta. Tämä vuosi on kuitenkin ollut vahva alan yrityksille, mutta tulevaa varjostaa kasvava epävarmuus. Energian hinnan nousu ja osaavan työvoiman huono saatavuus ovat vaikuttaneet myös alueemme yritysten kasvuun ja vaikuttanee tulevanakin vuonna. Rakentaminen jatkuu varsin aktiivisena ja näyttäytyy etenkin Lappeenrannan keskustassa liike- ja asuintalorakentamisena. Myös infrarakentaminen jatkuu kaksoisraiteen osalta ja Kutilan kanavan rakentaminen käynnistyy pian. Maakunnan tulevaisuuden merkittäviä hankkeita on erityisesti Energiayhtiö St1:n suunnittelema Suomen ensimmäinen synteettinen metanolin tuotantolaitosta Finnsementin tehtaasta yhteyteen Lappeenrantaan, Ihalaisen kaivosalueelle. Työ- ja elinkeinoministeriö on myöntänyt 35,4 miljoonan euron rahoituksen tälle St1 Power-to-Methanol-hankkeelle.

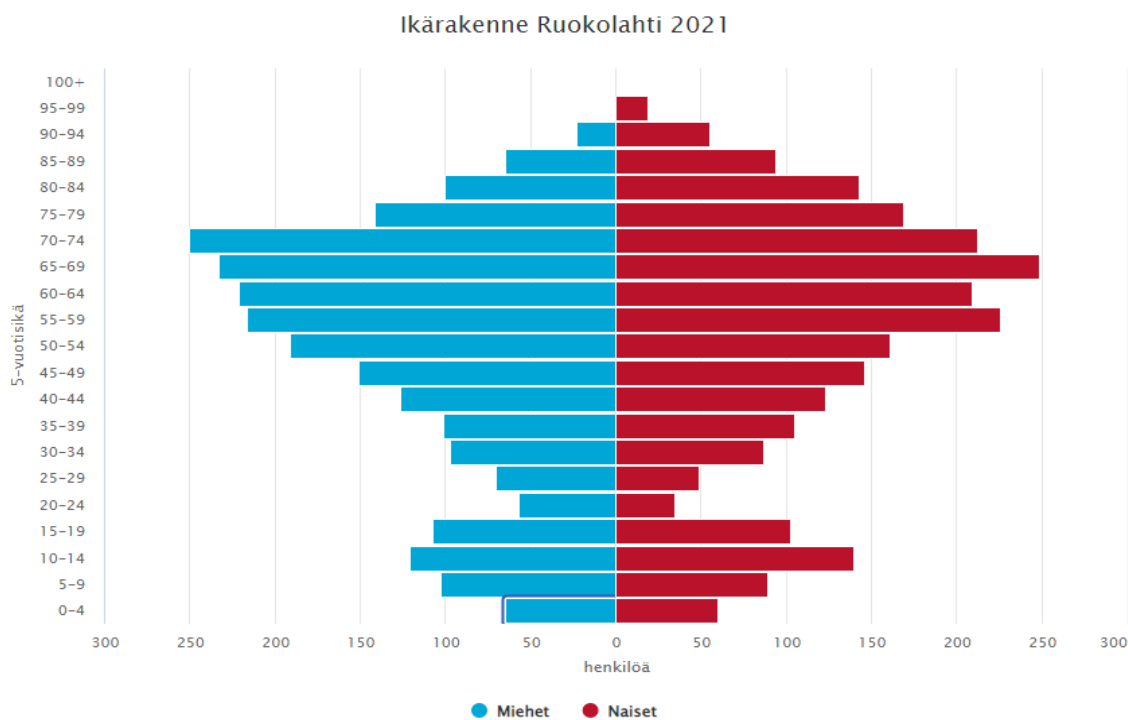
Alueellemme tärkeä matkailuelinkeino on kohdannut viime vuosina kaksi iskuja ensin koronan ja nyt Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaan. Jälkimmäisen vaikutukset ovat alkaneet näkyä vasta loppuvuodesta. Matkailutilastojen mukaan yöpymiset majoituksissa lisääntyivät tammi–heinäkuussa 16,3 % (koko maa +12,6 %). Ulkomaalaisten yöpymisiä oli 200,1 % (114,2 %) edellisvuotta enemmän, ja samalla kotimaisten matkailijoiden yöpymisten määrä kasvoi 10,6 %. Kuluvan vuoden kesä oli kotimaan matkailun kannalta erittäin hyvä. Suuret kasvuluvut erityisesti ulkomaalaisten osalta selittyvät koronarajoitusten päättymisellä. Heidän osuutensa matkailijoista oli kuitenkin vielä varsin vaatimaton 17 %. Tulevaisuuden kasvuelinkeinoista matkailulla on merkittävä rooli varsinkin Saimaan alueella.

Vielä kuitenkin voidaan nähdä venäläismatkailijoilla olevan paljon patoutunutta kulutuskysyntää. Mutta rajan avautuminen ja yhteistyö Venäjän kanssa riippuu Venäjän aloittaman hyökkäyssodan päättymisestä ja sen seuraamuksista.

Työvoiman kysyntä on jatkunut hyvänä. Tilastokeskuksen mukaan työllisyysasteen trendi oli 73,8 %, mikä on 1,2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin edellisen vuoden syyskuussa. Myös TEM:in mukaan työllisyyden kasvu kuluvan vuoden alussa on ollut vahvaa ja työllisyysaste nousee 73,7 prosenttiin vuonna 2022 ja edelleen 74,1 prosenttiin vuonna 2023. Vuonna 2024 työllisyysaste nousee 74,3 prosenttiin. Vaikka työpaikkojen määrä oli viime vuotta matalampi kaikissa seutukunnissa, Etelä-Karjalassa työllisyyskehitys seurannut koko maan trendejä. Vuosimuutos työllisyydessä on ollut syyskuussa 2022 työttömien osuudessa työvoimasta 9,5 %, työllisyysaste 65,6 % ja huoltosuhde 167,4. Avoimen sektorin osuus työpaikoista oli 65,5 % (vähennystä 1 %). Eniten uusia avoimia työpaikkoja Kaakkois-Suomen TE-keskuksen alueella ilmoitettiin myyjille, lähihoitajille, sairaanhoitajille, toimisto- ja laitoshoitajille sekä kodinhoitajille.

1.2 Aluekehityksen tilanne ja arvio tulevasta kehityksestä

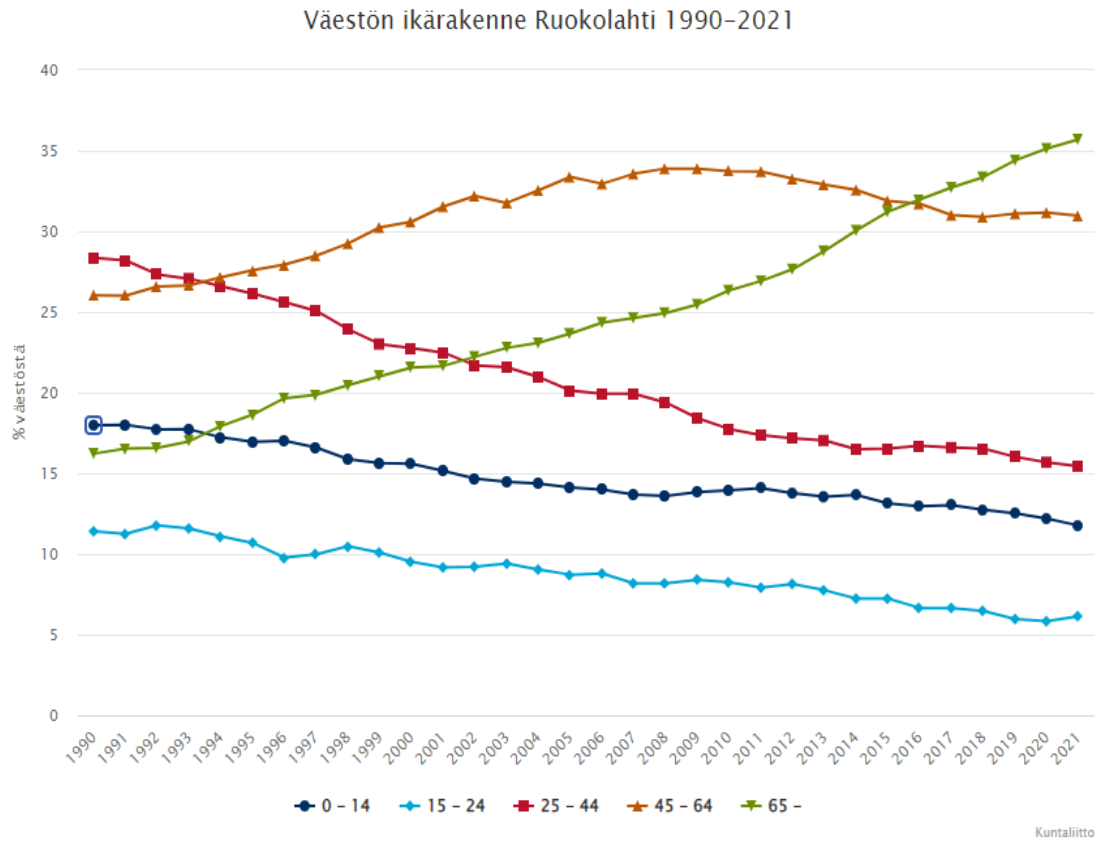
Ruokolahden väestörakenne on rakenteeltaan samankaltainen tyypillisten maaseutumaisien kuntien kanssa (Kuva 1). Vuonna 2021 65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä on koko maassa 23,1 %, ja Ruokolahdella 35,7 % ja maakunnassamme. Ruokolahdella alle 15-vuotiaiden osuus 11,8 % ollen keskimäärin Etelä-Karjalan tasolla, ja samaa luokkaa Imatran kanssa.

Kuva 1. Ikäjakauma Ruokolahdella 2021 (Kuntaliitto, 10/2022).

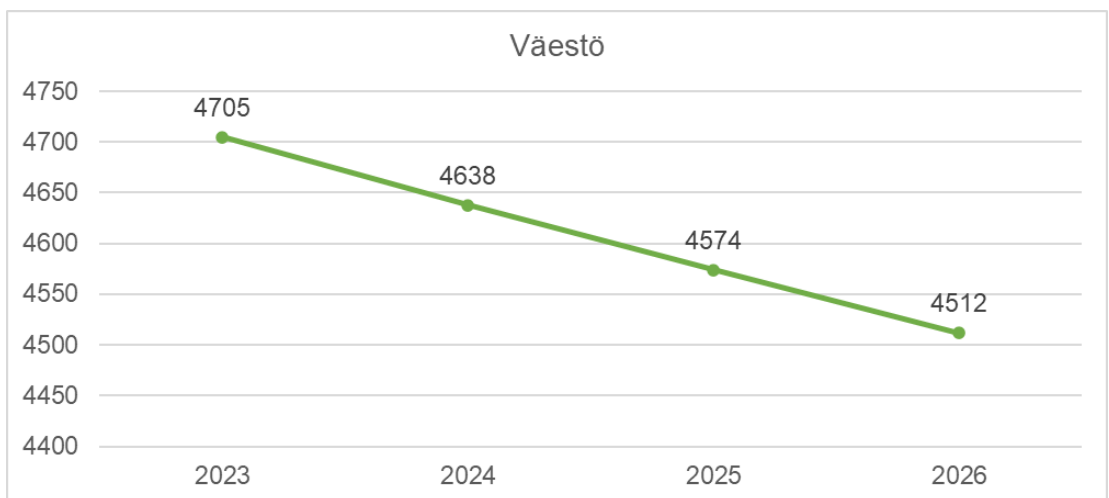
Tilastokeskus julkaisi syksyllä 2022 uuden kuntakohtaisen väestöennusteen. Väestöennuste arvioi, että alkaneen vuosikymmenen aikana väestö tulisi Ruokolahdella kasvamaan käytännössä ainoastaan 75–84-vuotiaiden ikäryhmässä (Kuva 2). Väestöennusteen pohjana on arvio siitä, että Ruokolahti tulisi lähivuodet olemaan lievästi muuttotappiollinen.

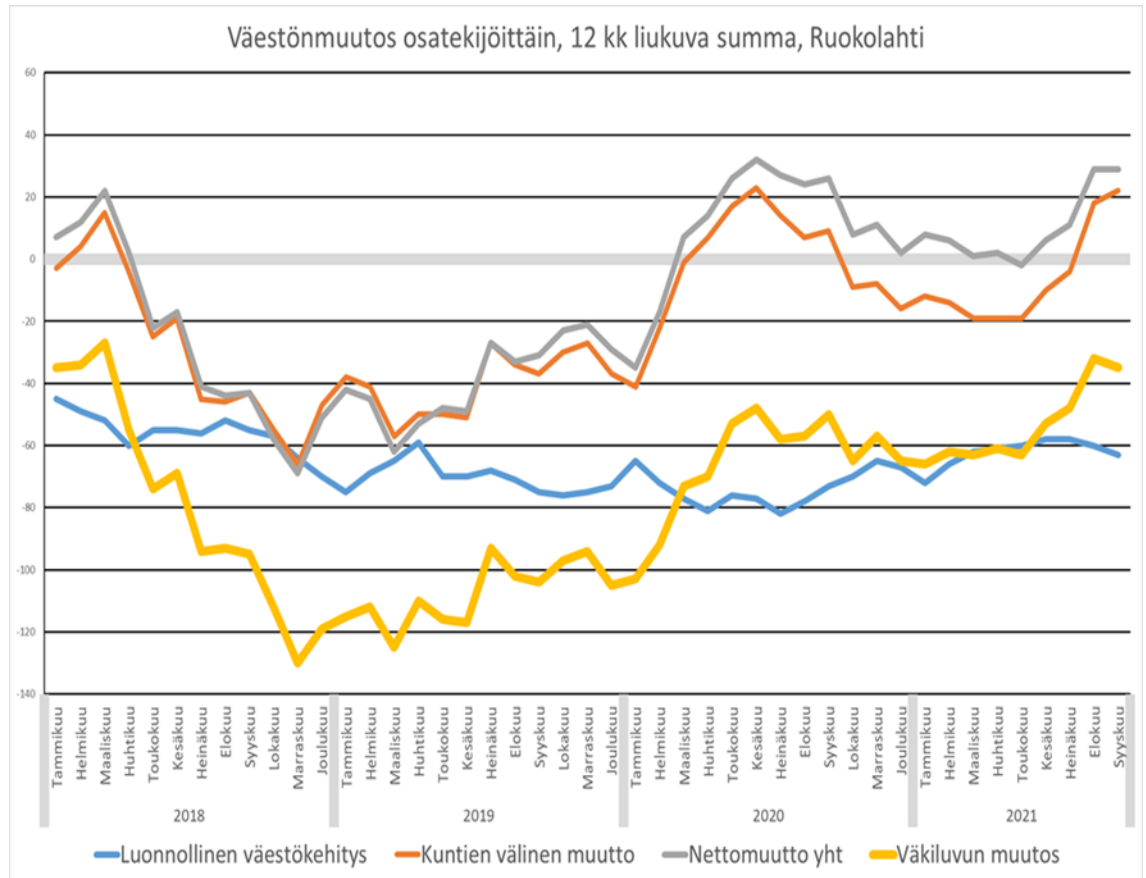

Kuva 2. Väestön ikärakenteen kehittyminen Ruokolahdella (Kuntaliitto, 10/2022)

Väestöennusteiden mukaan Ruokolahden väestö vähenee vuodesta 2023 vuoteen 2026 yhteensä 193 henkilöllä (-4,1 %). Väestöennuste on esitettykuvassa 3.

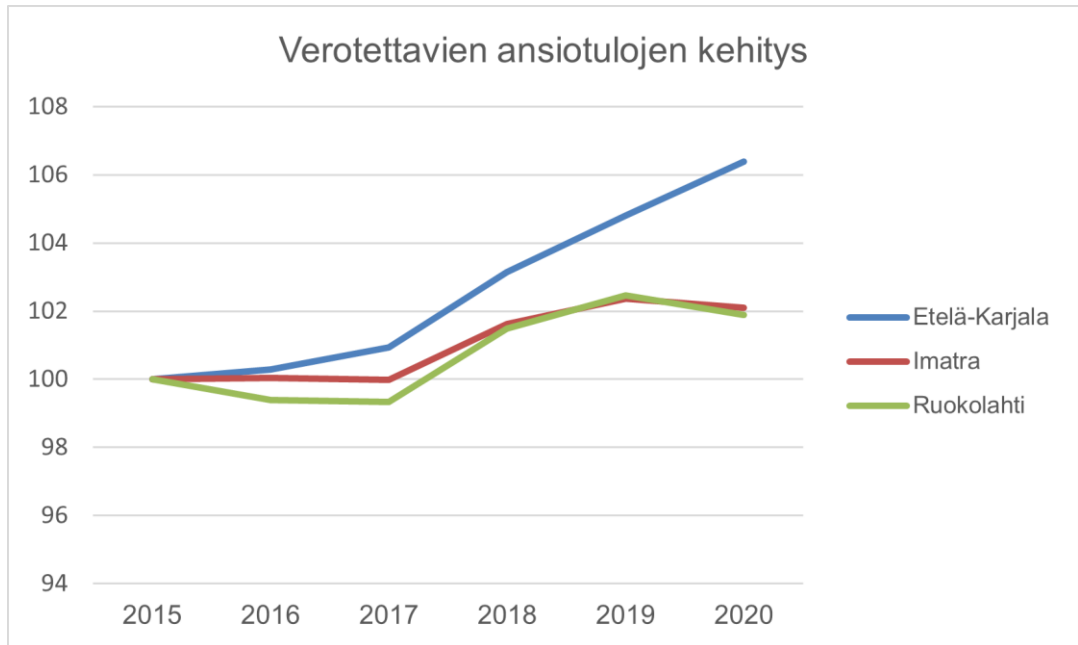

Kuva 3. Väestöennuste 2023–2026 Ruokolahdella (Kuntaliitto, 09/2022).

Kuva 4. Väestömuutos kuukausittain Ruokolahti (Tilastokeskus, 10/2022).

Ruokolahden muuttoliike on pysynyt, tarkasteltaessa 12 kuukauden liukuvaa summaa, positiivisena käytännössä yhtäjaksoisesti alkuvuodesta 2020 lähtien (Kuva 4). Tätä ennen kunta oli muuttotappiolla pysyvästi parin vuoden ajan. Väestön vuotuinen vähenemä on viime kuukausina liikkunut noin 40 asukkaan tienoilla.

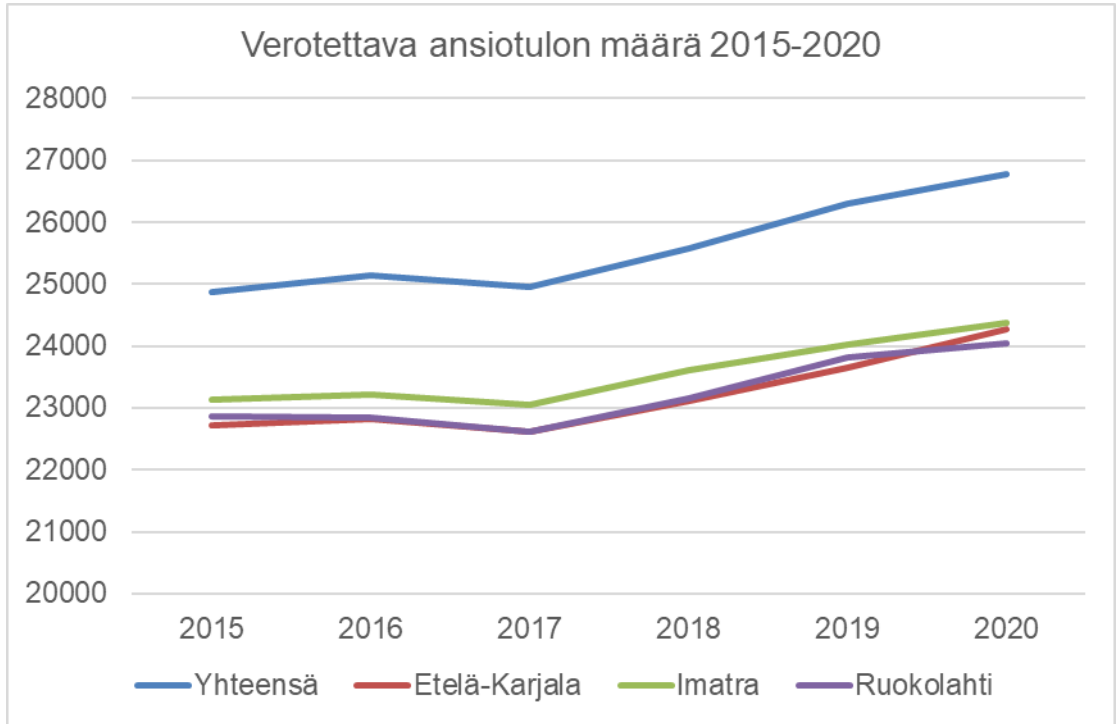

Kuva 5. Verotettava ansiotulot (Verohallinto, 10/2022).

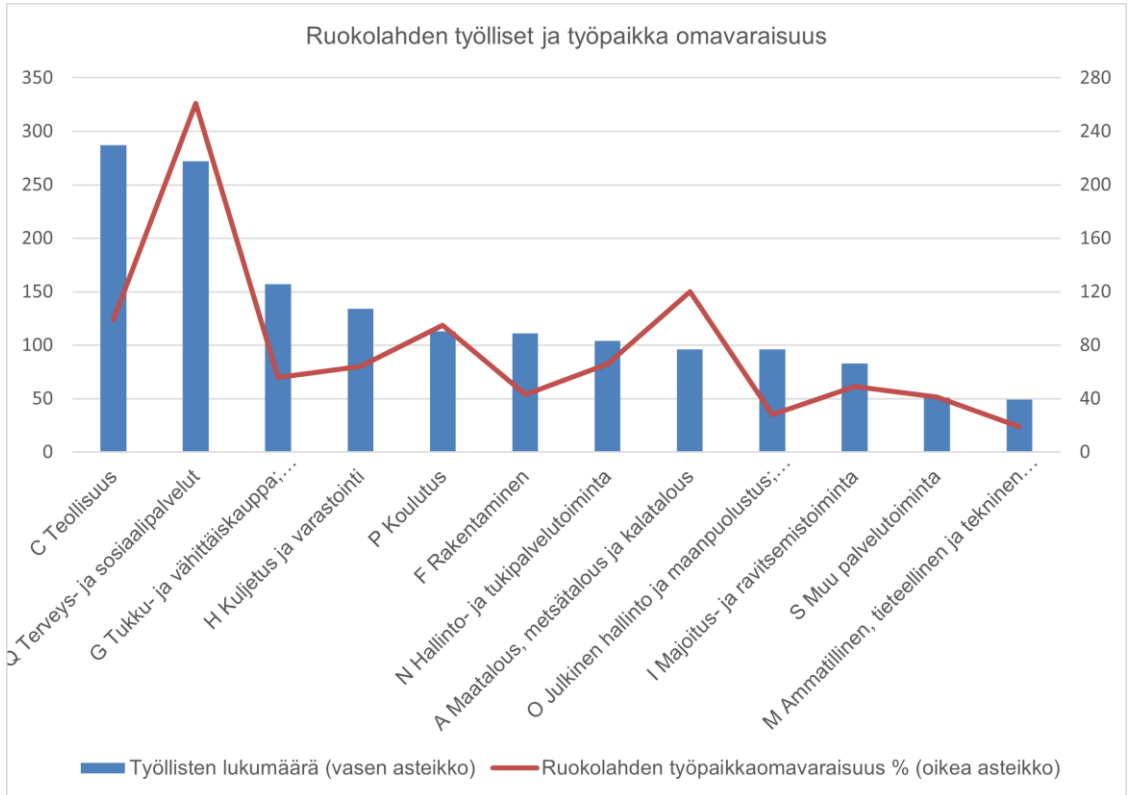
Ruokolahden verotettavien ansiotulojen (veropohja) kehitys on viime vuosina ollut heikompaa kuin maakunnassa keskimäärin (Kuva 5).

Kun tarkastellaan verotettavien ansiotulojen kehitystä ansiotulojen saajien lukumäärään suhteutettuna (Kuva 6), havaitaan kuitenkin keskimääräisen ansiotulokehityksen parantuneen ja lähestyneen Imatran tasoa. Aivan viime vuosina Ruokolahden kehitys on ollut hitaampaa kuin Etelä-Karjalassa keskimäärin. Ero koko maan keskiarvoon on kuitenkin edelleen korkea.

Verohallinnon marraskuussa 2021 avaamaan Tulorekisteritilastoinnin pohjalta voidaan päätellä, että myös vuonna 2021 on palkkatulojen kehitys ollut Ruokolahdella myönteinen. Kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana palkkatulojen kehitys on ollut kuukausittain keskimäärin + 5,0 %.

Kuva 6. Keskimääräinen ansiotulo Ruokolahdella (Verohallinto, 2022).

Kuva 7. Työlliset sektoreittain Ruokolahdella (Tilastokeskus, 10/2022).

Ruokolahdella asui vuoden 2019 lopussa noin 1 800 työllistä, ja paikkakunnalla oli hieman alle 1 000 työpaikkaa. Työpaikkaomavaraisuus oli 52,9 %. Teollisuus oli yksittäisenä toimialana merkittävin työllistäjänä, ja sen osuus työllisistä oli noin kudesosa.

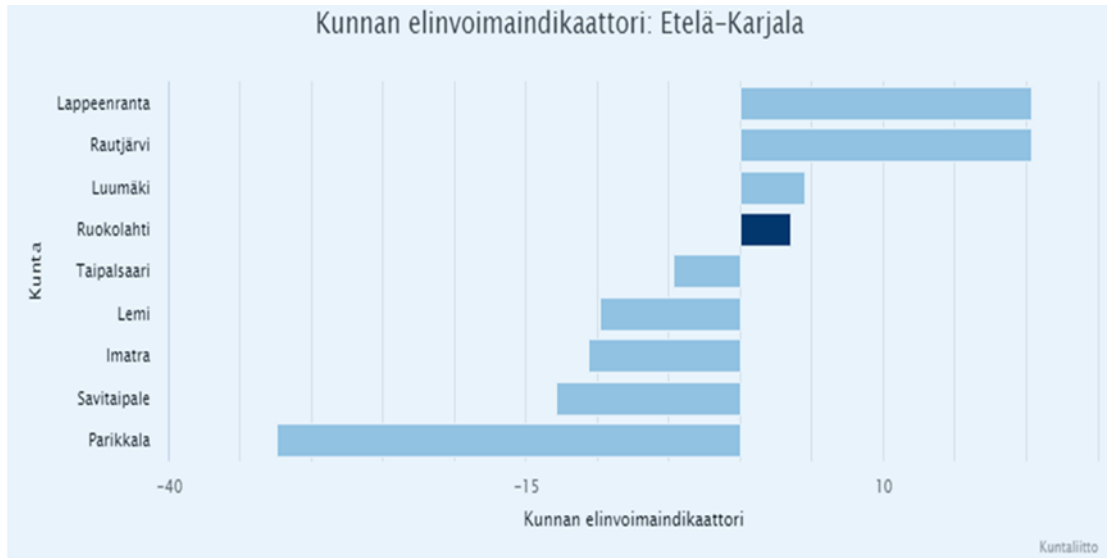
Ruokolahdella oli syyskuussa 2022 kaikkiaan 158 työtöntä työnhakijaa (7,9 % työvoimasta). Laskua vuodentakaisesta oli 42 henkeä (21 %).

Työpaikat

	2017	2018	2019	2020
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	136	130	126	115
B Kaivostoiminta ja louhinta	1	2	0	0
C Teollisuus	111	102	109	95
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	2	2	2	2
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ymp.puht.piyo	4	4	4	3
F Rakentaminen	50	48	52	41
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korj.	78	63	70	54
H Kuljetus ja varastointi	61	59	71	61
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	54	56	51	47
J Informaatio ja viestintä	9	6	5	2
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	4	2	3	2
L Kiinteistöalan toiminta	3	15	13	5
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	28	21	20	18
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	79	75	63	63
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	28	23	22	27
P Koulutus	111	109	105	91
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	167	159	197	250
R Taiteet, viihde ja virkistys	12	16	10	11
S Muu palvelutoiminta	40	37	33	39
T Kotitalouksien toiminta työnantajina; kotitalouksien eriyttämätön toim.	5	6	3	6
U Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	0	0	0	0
Tuntematon	28	34	33	25
Toimialat yhteensä	1011	969	992	957

Taulukko 1. Työpaikat Ruokolahdella (Tilastokeskus, 11/2022).

Ruokolahden kunta on Etelä-Karjalan kuntien elinvoimaindikaattorilla mitattuna neljännellä sijalla (Kuva 8.) Kunnan elinvoimaindikaattori on selkeästi positiivinen, kun usealla kunnalla se on negatiivinen.

Kuva 8. Etelä-Karjalan kuntien elinvoimaindikaattorit.

2 TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN PERUSTEET

2.1 Kunnan käyttötalousmenot

Kunnan talousarvion (ulkoiset) käyttötalousmenojen loppusumma on 16,9 miljoonaa euroa, joka on noin 55,5 % vähemmän kuin vuoden 2022 talousarviossa. Suurin muutos on se, että hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa vuoden 2023 alussa Eksoten ja pelastustoimen kustannukset jäävät pois, näiden käyttötalousmenoja vähentävä vaikutus on noin 23 miljoonaa euroa. Eksoten maksuihin on sisällytetty työtömyyden hoidon kuntaosuus, joka tulee vuodesta 2023 alkaen kunnan maksettavaksi, tämän on arvioitu olevan noin 310 000 euroa vuonna 2023. Tulevaan TE-uudistukseen on varauduttu ja sen valmisteluun on varattu yhteensä 15 000 euroa (sis. TYP-johtajan palkkakustannusten Ruokolahden osuuden).

Muita kuntien kanssa yhteistyössä hoidettavien tehtävien merkittäviä kustannuksia ovat maksuosuus Imatran Seudun Kehitysyhtiölle, Imatran seudun ympäristötoimelle ja Etelä-Karjalan liitolle.

Palkkoja talousarvioon sisältyy noin 6,6 miljoonaa euroa, joka on 0,1 miljoonaa euroa suurempi vuoden 2022 talousarvion taso. Henkilösivukuluja talousarviossa on 1,6 miljoonaa euroa. Määrärahat on budjetoitu varautuen 3,08 prosentin nousuun.

2.2 Kunnan verotulot

Vuoden 2023 veroennusteiden pohjana on käytetty Kuntaliiton veroennustekehikkoa. Veroennustekehikossa on tietoja verotulojen kehittymisestä ja erilaisista verovähennyksistä sekä niiden vaikutuksesta kunnan verokertymään.

Vuoden 2023 veroprosenttia kunta ei voi muuttaa. Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja siten niiden kustannukset siirretään kunnilta hyvinvointialueille. Tämän takia kuntien tuloja siirretään valtiolle, joka rahoittaa hyvinvointialueiden toimintaa. Merkittävä osa tulojen siirtoa tehdään kunnallisveron kautta. Ansiotulo-erotukseen tehtävät muutokset toteutetaan niin, että niillä on mahdollisimman vähän vaikutusta verovelvollisten verotuksen tasoon. Näin ollen kaikkien Manner-Suomen kuntien tuloveroprosentteja alennetaan yhtä paljon: 12,64 prosenttiyksikköä. Ruokolahden kunnan tuloveroprosentti vuonna 2022 oli 20,50, jolloin vuoden 2023 tuloveroprosentiksi tulee lainsäädännön mukaisesti 7,86 (20,5–12,64).

Kiinteistöveroprosentit vuonna 2023 ovat seuraavat:

- vakituinen asuinrakennus 0,50 %
- muu kuin vakituinen asuinrakennus 1,10 %
- voimalaitosrakennus, 1,50 % ja
- yleinen kiinteistöveroprosentti/rakennukset/maapohja 0,93 %.

Vuoden 2023 verotulot on arvioitu olevan 11,5 miljoonaa euroa, joka on 10,5 miljoonaa euroa pienempi kuin vuoden 2022 talousarvioon kirjattu summa.

2.3 Valtionosuudet

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu vuonna 2023 seuraavista eristä:

- Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, ml. verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (1,15 m€),

- Veromenetysten korvauksesta (0,84 m€)
- Kotikuntakorvaus, netto (-0,1 m€).

Valtionosuusrahoitus maksetaan kunnille ja muille rahoituksen saajille kuukausittain yhtenä eränä. Valtionosuusrahoitus on yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen, vaan rahoituksen saaja päättää itse valtionosuusrahoituksensa tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä. Kunnan valtionosuuteen (nk. yksi putki) sisältyvät esi- ja perusopetus, kirjastot, yleinen kulttuuritoimi ja asukasperusteisesti rahoitettava taiteen perusopetus. Kunnan omarahoitusosuus vuonna 2023 on 1 359,98 euroa/asukas.

Verotulotasauksen perusteena olevaan laskennalliseen verotuloon sisältyvät kunnan laskennallinen kunnallisvero ja kunnan osuus yhteisöveron tuotosta.

Ruokolahden kunnan verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus vuonna 2023 on noin -5 800 euroa.

Yhteensä valtionosuuksia talousarvioon 2023 on arvioitu kertyvän 1 550 000 euroa, missä on laskua vuoden 2022 tasosta noin 10,45 miljoonaa euroa (- 87 %).

2.4 Investoinnit ja rahoitus

Vuoden 2023 investointeihin on varattu noin 2,0 miljoonaa euroa. Virastotalon korttelin kehittämiseen on varattu 200 000 euroa. Kaukolämpölaitokseen 205 000 euroa, josta suurin osa (120 t€) kohdistuu verkoston laajentamiseen. Vesi- ja viemäriverkoston saneeraukseen on varattu 315 000 euron määräraha. Koulun ja päiväkodin ulkoalueen kehittämistä jatketaan (60 t€). Loput Investoinneista jakaantuvat liikenneväyliin (237 t€, katuverkosto, valaistus, urheilukentän liikennejärjestelyt), kiinteistöihin (555 ,) ja Saimaan saaristoreitin kehittämiseen 90 000 euroa.

Rahoituslaskelmassa on varauduttu lyhentämään kunnan aiemmin nostettuja lainoja lyhennysohjelman mukaisesti noin 600 000 euron edestä.

2.5 Talouden kehitysnäkymät suunnitelmavuosina

Taloussuunnitelmavuosille ei enää lisätä Eksoten eikä pelastustoimen maksuosuuksia. Taloussuunnitelman käyttötalousosassa on verotulot ja valtionosuudet arvioitu vuosille 2023, 2024 ja 2025 marraskuussa 2022 tiedossa olevan arvion perusteella. Valtionosuuksien ennakkointiin liittyy vielä epävarmuustekijöitä johtuen hyvinvointialueuudistuksen muutoksesta. Kuntaveron leikkaustekniikka on ollut selvillä jo pitkään, mutta vaikutukset näkyvät vasta vähitellen. Näiden erien suuruus tarkentuu ja realisoituu vaiheittain vuosien 2023–2025 aikana ja myös vuonna 2023 vanhojen verojen maksuunpano – siis edelliseltä vuodelta kertyvät jälkiverot – perustuvat vielä vanhaan järjestelmään.

Vastaisuudessa tämä potti pienenee samassa suhteessa kuin verotulot muutenkin. Kuntaliiton mukaan pidemmän aikavälin näkyviä kuntataloudessa onkin tavallista vaikeampi arvioida, koska muuttujia on todella paljon, sote-uudistuksen lisäksi korona kaikkine mahdollisine seurauksineen ja Ukrainan sodan erilaiset vaikutukset. Uutta kuntalouteen liittyvää epävarmuutta tuo myös kuntasektorille 2025 alussa siirtyvien työllisyys- ja elinvoimapalvelujen valmistelu. Taloussuunnitelmavuosien talouden arviointi onkin varsin hankalaa.

Suunnitelmavuosien menot ja tulot on esitetty kiintein hinnoin, vuoden 2023 arvoja on laskettu hieman perustuen talouden matalasuhdanteeseen v. 2024 ja vuoden 2025 inflaatioksi on arvioitu 1,0 %, mukailten kuntaliiton painelaskelmakehikkoa.

Investointien merkittävimmät tarpeet tulevat olemaan Imatran jätevedenpuhdistamon saneeraus ja Ruokolahden kunnan maksuosuus siihen. Ruokolahden maksuosuus rahoitetaan puhdistamon käytön mukaan käyttömaksuina. Kunnan osuus investoinnista on vuonna 2014 tehdyn sopimuksen nojalla 6,2 %, mikä tarkoittanee noin miljoonan euron pitkävaikutteista menoa. Lisäksi varikon sosiaalityöjen rakentaminen, kaukolämpöjärjestelmän rakennustyöt ja vesi- ja viemäriverkostojen saneeraaminen ovat tulevan vuoden suurimpia yksittäisiä investointikohteita. Vuoden aikana tehdään myös muita viihtyvyyteen, ympäristöön ja keskusta-alueen kehittämiseen liittyviä toimia kunnan vetovoiman vahvistamiseksi.

3 KUNTASTRATEGIA SEKÄ SEN TOIMEENPANO TALOUSARVIOVUONNA

Kunnanvaltuuston joulukuussa 2021 hyväksymän kunnan strategian pohjalta on valmisteltu seuraavat vuositavoitteet talousarviovuodelle. Lisäksi kunnan toimielimiä ja viranhaltijoita sitovat tilikaudella 2023 myös strategian yhteydessä määritetyt toimet.

3.1 Talousarviovuoden vuositavoitteet

	Mittari	Vastuutoimielin ja -viranhaltija
Karjalan kukoistavin kotikunta		
Asunto- ja kiinteistöpoliittisen ohjelman laadinta.	Ohjelma hyväksytty vuoden 2023 loppuun mennessä.	Kunnanhallitus/kunnanjohtaja
Ikäihmisten asumisratkaisut.	Suunnitelma palveluasumisratkaisuista vuoden 2023 loppuun mennessä.	Kunnanhallitus/ kunnanjohtaja
Kunnan palveluiden suunnittelussa/kehittämistyössä hyödynnetään asiakasfoorumia.	Järjestetään vähintään neljä osallisuuden foorumeja, jotka keskittyvät asukkaiden ja kunnan toimijoiden väliseen vuorovaikutukseen ja informaation jakamiseen.	Kunnanhallitus/kunnanjohtaja ja toimialajohtajat
Markkinointi, markkinameno ja menestysHENKI		
Torin elävöittäminen	Torin esiintymislavaratkaisupäätökset keväällä 2023	Kunnanhallitus/teknisten palvelujen toimialajohtaja
Asukasmarkkinointi	Käynnistäminen keväällä 2023	Kunnanhallitus/kunnanjohtaja
Tienvarsitaulujen päivittäminen	Uudet nykyisen kuntastrategian mukaiset tienvarsitaulut kesään 2023 mennessä.	Kunnanhallitus/kunnanjohtaja
Valinnanvapautta vapaa-aika		
Kulttuuritoimen henkilöstöresurssin vahvistaminen	Henkilötyökuukausien lisääminen	Hyvinvointipalvelujen ltk/toimialajohtaja
Jokaisella ruokolahtelaisella vähintään yksi harastus	kouluterveyskysely ja hyvinvointiohjelman toteuttaminen	Hyvinvointipalvelujen ltk/toimialajohtaja
Kuntoportaattien yhteyteen	Toteutettu vuoden 2023 aikana	Teknisten palvelujen ltk/toimialajohtaja

3.2 Asuminen

Ruokolahdella, Karjalan kukoistavimmassa kotikunnassa, asutaan 90 kylällä noin 5 000 asukkaan voimin.

Ruokolahden keskustaajamasta Rasilasta löytyy perus- ja hyvinvointipalvelut kuntalaisille. Aktiiviset kuntalaiset toimivat useissa kyläyhteisöissä ja yhdistyksissä luoden toiminnallaan hyvän elämisen avaimet Ruokolahdella.

Luonnon ja vesistön läheisyyteen haluaville löytyy kunnalta hyviä tonttipaikkoja pientalorakentamiseen. Äitsaarelta ja Salosaarelta Vaittilanrannasta löytyy myös omantaisia tontteja. Lisäksi keskustan viereen Pappilanlahdelle on tulossa uusia tontteja aivan rannan tuntumaan.

Kesäperjantaisin torilla voi helposti havaita kuinka kunnan asukasmäärä lisääntyy ja kansainvälistyy, kun loma-asukkaat saapuvat kunnan palvelujen käyttäjiksi. Kunnan teknisellä toimella on valmius auttaa prosessissa, mikäli loma-asukas haluaa tutkia mahdollisuutta muuttaa loma-asuntonsa vakituiseksi asunnoksi.

Kunnassa on tarjolla sekä yksityisten että kunnan tarjoamia vuokra-asuntoja. Kuntakonsernilla on reilut 200 vuokra-asuntoa eri puolilla kuntaa. Asunnot ovat yksioista perheasuntoihin niin rivi- kuin kerrostaloissakin. Kiinteistöistä valtaosa on rakennettu 90-luvun alkupuoleen mennessä. Suunnitelmallisella ylläpidolla ja korjaamisella saadaan asuntojen käyttöaste sekä asukastyytyväisyys pidettyä hyvänä.

Rasilan keskusta-alueen kehittäminen on valittu strategisesti tärkeäksi tehtäväksi tälle valtuustokaudelle. Kunnanhallituksen nimeämä hanketyöryhmä kartoittaa Rasilantie 57-kiinteistön korvaavien tilojen saamista keskusta-alueelle sekä virastotalo-alueen korttelin kehittämistä erilaisiin tilatarpeisiin. Kartoituksessa tulee huomioida myös Koivurannan asuntojen mahdollinen purkaminen tulevaisuudessa. Keskusta-alueelle tarvitaan uusia, nykyaikaisia ja muunneltavia tiloja ja asuntoja niin ikäihmisille kuin lapsiperheillekin.

Kunnan ikärakenteen painottuessa ikääntyvään väestöön on tärkeää, että kunta kehittää asumista paikallisista lähtökohdista. Kotona asumista tuetaan mahdollisimman pitkään niin, että asuntojen esteettömyyttä ja turvallisuutta parantavaa teknologiaa ja korjausrakentamista edistetään. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA myöntää korjausavustuksia ikäihmisille, vammaisille ja erityisryhmille. ARA:n kautta voi hakea myös esteettömyys- ja hissiavustuksia.

Mikäli asuminen omassa kodissa ei enää onnistu on kunnalla tarjolla hoidollista asumispalvelua, jonka toiminnasta vastaa Eksote ja tulevaisuudessa Hyvinvointialue. Eksote ja kunta ovat yhteistyössä pystyneet tarjoamaan Rasilassa noin 50 hoidollista asumispalvelupaikkaa. Vanhuspalvelulain muutoksen johdosta on kunnassa varauduttava lähivuosina (ennen vuotta 2028) rakentamaan uudisrakennus, jossa kuntalaisille voidaan tarjota hoidollinen asumispalvelu omassa kunnassa.

3.2.1 Konserniyhtiöiden esittely

Ruokolahden Vuokratalot Oy:lle kuuluu 15 kiinteistöä ja kaksi osakehuoneistoa, joissa on yhteensä 151 vuokra-asuntoa.

	Valmistumis- vuosi	Huoneisto- jen m ²	Asuntoja kpl
Hannahontie 2–4	2001	538,0	8
Järkäletie 4–6	1999	611,0	10
Kalliokuja 3	1984	682,0	11
Kalliokuja 5	1986	679,0	11
Kumparetie 2	1992	707,5	13
Lampikuja 2	1993	616,5	10
Lampikuja 4	1991	520,0	10
Lankilantie 53	1990	288,0	5
Lumikontie 14	1990	428,0	8
Mertatie 1–3	1992	309,0	5
Metsäkouluntie 1	1992	866,5	17
Nällisuontie 11	1989	630,0	16
Sudenpolu 3–5	1990	55,0	1
Tupaukontie 2	2004	488,0	9
Ukonpolku 5	1991	466,0	9
Varvikkotie 7	2008	436,0	7
Veikkojenpolku 2	1991	54,0	1
	Yhteensä	8 374,50	151

Ruokolahden Vuokratalot Oy:n taseen loppusumma 31.12.2021 on 8 100 970,66 euroa. Pitkäaikaista lainaa taseessa on 1 750 000,00 euroa ja suunnitelman mukainen lainanlyhennys on 250 000,00 euroa. Yhtiön liikevaihto tilikaudella oli 1 008 403,55 euroa (2020 1 015 106,85 euroa).

Asunto Oy Ruokolahden Elvinkulmassa on neljä huoneistoa, joista kolme on asuinkäytössä ja yksi huoneisto on Eksoten päivätoimintayksikkönä (Mattila). Sama tila toimii kunnan olohuoneena, jossa järjestetään erilaista ryhmätoimintaa. Taseen loppusumma 31.12.2021 on 333 389,38 euroa. Pitkäaikaista vierasta pääomaa yhtiöllä ei ole. Vastikkeita ja käyttökorvauksia tilikaudelta 1.1.–31.12.2021 yhtiö peri 18 011,58 euroa.

Asunto Oy Ruokolahden Veikkojenpolku on asuinrivitalo, jossa on 12 asuntoa. Kunta-konserni omistaa niistä kahdeksan. Asunto Oy Ruokolahden Veikkojenpolun taseen loppusumma on 693 720,21 euroa. Tuottoja yhtiö peri 21 456,44 euroa. Yhtiö on velaton.

3.2.2 Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet konserniyhtiöille 2023**3.2.2.1 Ruokolahden Vuokratalot Oy**

Konsernia johdetaan ja valvotaan kunnanvaltuuston antaman konserniohjeen mukaisesti. Ruokolahden Vuokratalot Oy:n toiminnalliset ja taloudelliset talousarviotavoitteet ovat:

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso
Aktiivikäyttöaste	Asuntojen maksimaalinen käyttö.	➤ 95 %
Laskennallinen vuokratappio.	Tyhjät asunnot, aikaviive vuokrauksessa, remonttijaksot.	⬅ 7 %
Maakaasulämmityksen korvaaminen.	Maakaasu korvattu elokuun alkuun mennessä.	

Yhtiön tavoitteena on, että se pystyy tuotoillaan kattamaan toiminnan kustannukset, investointien rahoituskustannukset ja poistot. Yhtiön tase pidetään vakaana noudattamalla tasaerä lainanlyhennysohjelmaa.

Vuokrataloyhtiön hoitokustannusten (lämpö, sähkö, kiinteistönhuolto) nousun vaikutuksesta yhtiön talouteen joudutaan vuokrahintoja nostamaan maaliskuusta 2023 alkaen.

Vuokrataloyhtiön kuudestatoista kiinteistöistä kuudessa (Metsäkouluntie, Hannahontie, Järkäletie, Lampikuja 2 ja 4, Varvikkotie) on maakaasulämmitys. Kumparetien kohteessa on öljylämmitys ja Tupaukontien ja Ukonpolun kohteessa hybridilämmitys (öljy + ilmalämpö). Yhtiön hallitus on päättänyt tilata ulkopuolisen konsultin selvittämään kiinteistöjen uusia lämmitysratkaisuja. Maakaasukohteiden muutokset tulee tehdä ensi syksyyn mennessä ennen seuraavaa lämmityskautta.

Vuodelle 2022 suunniteltu Kalliokuja kolmen käyttövesiputkien saneeraus siirtyi ensi vuodelle. Saneeraus tehdään alkuvuodesta 2023.

Vuokratalojen kiinteistönhuollon on hoitanut pitkäaikainen yhteistyökumppani, joka lopettaa toimintansa vuoden 2022 lopussa. Uusi kiinteistöhuollon toimija on valittu tehtävään.

3.2.2.2 Muut kiinteistöt, asunto-osakeyhtiöt ja osakkuusyhteisöt

Yhtiöiden edellytetään toimivan kannattavasti ja huolehtivan riittävästi kiinteistöjensä kunnossapidosta sekä talouden tasapainosta.

Kunnan suoraan omistamia yksittäisiä huoneistoja voidaan myydä asukkaiden vaihtuessa.

3.3 Konserniyhteisöt

Ruokolahden kuntakonserniin kuuluvat seuraavat konserniyhteisöt:

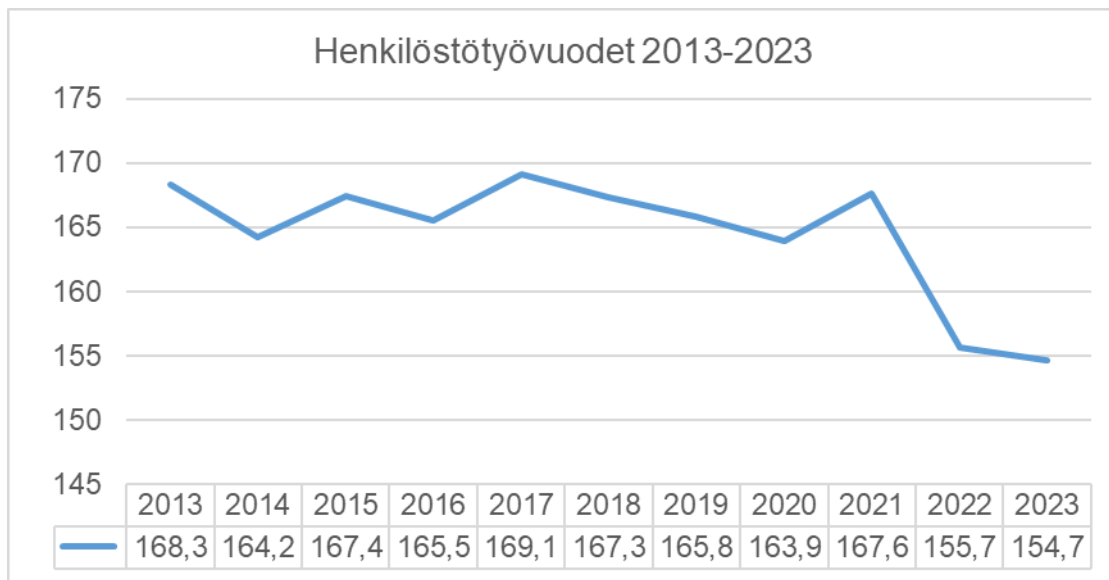
	Kunnan omistusosuus %	Kuntakonsernin omistusosuus %
Tytäryhteisöt		
Ruokolahden Vuokratalot Oy	100,00 %	100,00 %
Asunto Oy Elvinkulma	100,00 %	100,00 %
Asunto Oy Veikkojenpolku	57,26 %	66,37 %
Asunto Oy Ruokolahden Torinkulma	68,70 %	68,70 %
Kuntayhtymät		
Etelä-Karjalankoulutuskuntayhtymä	3,05 %	3,05 %
Etelä-Karjalan liitto	4,48 %	4,48 %
Osakkuusyhteisöt		
Asunto Oy Tapiontie 28	50,00 %	50,00 %
Asunto Oy Sudenkolo		24,40 %

Konsernia johdetaan ja valvotaan kunnanvaltuuston antaman konserniohjeen mukaisesti.

4 HENKILÖSTÖ

Hallintokuntakohtainen henkilöstösuunnitelma vuodelle 2023 on seuraavilla sivuilla.

Kunnan vakinaisen henkilöstön henkilötyövuosien 2013–2023 määrä on kehittynyt seuraavasti:

Kuva 9. Henkilöstötyövuodet 2013–2023

Kunnan palkkasumman kehitys vuosina 2013–2023 on seuraava:

Kuva 10. Ruokolahden kunnan palkkasumma vuosina 2013–2023

4.1 Henkilöstösuunnitelma 2023**RUOKOLAHDEN KUNTA****Virat ja työsuhteet/päävastuualueittain**

Virka/työsuhte henkilötyövuotta (htv)	Tp 2021	Ta 2022	Ta 2023
HALLINTOPALVELUT / KUNNANHALLITUS			
Kunnanjohtaja	1	1	1
Hallintojohtaja	1	1	1
Asumispalvelupäällikkö	1	1	1
Talouspäällikkö	1	1	1
TVT-päällikkö	1	1	1
Keskusarkistonhoitaja	0,65	0,65	0,65
Palvelusihteeri	4	4	4
Työllisyyskoordinaattori	1	1	1
Elinkeinosihteeri	0,8	1	1
Projektikoordinaattori			0,5
Viestintä- ja markkinointikoordinaattori		1	1
Laskentasihteeri	1	1	1
Palvelusihteeri (Hoitaa hyvinvointipalvelujen palvelusihteerin tehtäviä 75 % työajasta)	0,25	0,25	0,25
Hallintopalvelut/kunnanhallitus yhteensä	12,7	13,9	14,4
HYVINVOINTIPALVELUT / LAUTAKUNTA			
Hyvinvointipalvelujen toimialajohtaja	1	1	1
Palvelusihteeri	0,75	0,75	0,75
Rehtori	1	1	1
Lehtori/ya	10	10	9,42
Luokanopettaja (sis. hyvinvointiopettaja hankerahoituksella)	17	15	15
Tuntiopettaja, päätoiminen (Historian, kielten, liikunnan, teknisen työn, luokanopetuksen tuntiop., sekä sis. valmistavan opetuksen opettajat)	8	8	9
Joustavan perusopetuksen opettaja (JOPO)	1	1	1
Erityisopettaja	4	4	4
Koulusihteeri	1	1	1
Laitosmies (siirtynyt teknisten palvelujen toimialalle v. 2021)	1	0	0
Koulunkäynninohjaaja (12 vakinaista, 2 määräaikaista)	15	14	14
Henkilökohtaiset avustajat			4,02
	59,75	55,75	60,19
Kansalaisopisto			
Palvelusihteeri	1	1	1
Tuntiopettajat (kokonaistuntiarvio v. 2023 2835,32 h)			1,44
			2,44
Kirjasto			
Kirjastonjohtaja (tehtävät siirretty hyvinvointipalvelujen toimialajohtajalle)	1	0	0
Kirjastovirkailija	2	3	3
	3	3	3

Liikunta/nuorisotoimi			
Liikunnanohjaaja	1	1	0
Liikuntakoordinaattori (hanke 12/2020 saakka)	1	0	0
Hyvinvointiluotsi (1.1.2021 alkaen)		1	1
Nuoriso-ohjaaja (9,7 % työajasta kulttuuripalvelua, yksi hanketyöntekijä)	1	1,2	1,9
Etsivä nuorisotyöntekijä (tekee 20 % erityisnuorisotyötä, 80 % etsivä nuorisotyötä)	1	0,8	0,8
	4	4	3,7
Varhaiskasvatus			
Varhaiskasvatuspäällikkö	1	1	1
Vastaava varhaiskasvatuksen opettaja			1
Päivähoidon ohjaaja	1	1	1
Varhaiskasvatuksen opettaja	10	10	10
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	1	1	1
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	21	19,7	17,6
Perhepäivähoitaja/päiväkotiaivustaja	3	1,5	1,5
Palvelusihteeri	1	1	1
	38	35,2	34,1
Ruoka- ja puhtauspalvelu			
Ruokapalvelupäällikkö	1	1	1
Ruokapalveluvastaava	2	2	1
Ruokapalvelutyöntekijä	14	13,7	9
Siivooja (lisäksi yksi oppisopimuksella)	6,52	6,82	5,58
	23,52	23,52	16,58
Hyvinvointipalvelujen toimiala / lautakunta yhteensä	129,3	121,5	120,0
TEKNISTEN PALVELUIDEN TOIMIALA / LAUTAKUNTA			
Teknisten palvelujen toimialajohtaja	1	1	1
Kunnossapitoinsinööri	1	1	1
Palvelusihteeri/rakennusvalvonta	1	1	1
Rakennustarkastaja	1	1	1
Palvelusihteeri / tekniset palvelut	1	1	1
Maanmittausinsinööri	1	1	1
Tuntipalkkaiset työntekijät	6	6	6
Laitoshenkilö, vesihuoltolaitos	1	1	1
Laitoshenkilö, kaukolämpölaitos	1	1	1
Laitoshenkilö, maakaasulaitos/kiinteistöt	1	1	1
Laitoshenkilö, koulu/päiväkoti		1	1
Tuntipalkkaisein	0,5	0,5	0,5
Liikuntapaikkojenhoitajat	2	2	2
Työllistetyt, pienteollisuustalon kiint.huolto	0,83	0,83	0,83
Työllistetyt, liikuntapaikat	1	1	1
Teknisten palveluiden lautakunta yhteensä	19,3	20,3	20,3
Koko kunta yhteensä	161,3	155,7	154,7

5 TALOUSARVIO**5.1 Tuloslaskelma 2021–2023**

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muutos % TA2022/TA2023
Toimintatuotot				
Myyntituotot	2 757 407	2 551 000	2 207 480	-13 %
Maksutuotot	300 033	289 500	401 900	39 %
Tuet ja avustukset	369 395	286 050	302 730	6 %
Muut toimintatuotot	1 887 769	1 838 200	2 125 440	16 %
Toimintatuotot yhteensä	5 314 605	4 964 750	5 037 550	1 %
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-6 326 069	-6 565 020	-6 646 727	1 %
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-1 422 290	-1 401 080	-1 398 210	0 %
Muut henkilösivukulut	-214 370	-255 630	-241 570	-6 %
Henkilöstökulut yhteensä	-7 962 729	-8 221 730	-8 265 007	1 %
Palvelujen ostot	-26 441 387	-26 966 550	-4 885 775	-82 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 238 961	-2 009 790	-2 821 730	40 %
Avustukset	707 429	-400 180	-427 150	7 %
Muut toimintakulut	-641 493	-634 210	-468 110	-26 %
Toimintakulut yhteensä	-36 577 141	-38 232 460	-16 867 772	-56 %
Toimintakate	-31 262 537	-33 267 710	-11 830 222	-64 %
Verotulot	22 694 098	22 000 000	11 500 000	-48 %
Valtionosuudet	11 975 686	12 000 000	1 550 000	-87 %
Verorahoitus yhteensä	34 669 784	34 000 000	13 050 000	-62 %
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	-449	500	500	0 %
Muut rahoitustuotot	23 315	14 000	16 274	16 %
Korkokulut	-163 812	-110 000	-230 000	109 %
Muut rahoituskulut	-7 942	-2 700	-4 075	51 %
Vuosikate	3 258 359	634 090	1 002 477	58 %
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 818 673	-1 945 000	-1 892 540	-3 %
Arvonalentumiset				
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
Tilikauden tulos	1 439 686	-1 310 910	-890 063	-32 %
Poistoeron lisäys (-) tai väh.(+)	110 875	108 640	108 640	0 %
Varausten lisäys (-) tai väh.(+)				
Tilikauden ylijäämä (alij.)	1 550 561	-1 202 270	-781 423	-35 %
Tavoitteet ja tunnusluvut				
Toimintatuotot / Toimintamenot, %	15	13	30	
Vuosikate / Poistot, %	179	33	53	
Vuosikate, euro / asukas	663	133	213	
Kertynyt yli- / alijäämä 1 000 €	12 164	9 599	2 472	
Kertynyt ylijäämä asukas	2 476	2 011	525	
Asukasmäärä vuoden lopussa	4 913	4 774	4 705	

5.2 Rahoituslaskelma 2020–2023

	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TA2023
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Vuosikate	3 865 174,29	3 258 359,23	634 090	1 002 477
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjauserät	1 108 898,75	-1 001 031,08	-114 000	-80 000
	4 974 073,04	2 257 328,15	520 090	922 477
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-971 196,91	-1 409 996,97	-3 853 000	-1 912 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	20 000,00	10 000,00		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	7 476,00	-91 937,84	120 000	100 000
	-943 720,91	-1 491 934,81	-3 733 000	-1 812 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	4 030 352,13	765 393,34	-3 212 910	-889 523
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys (+)			720 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys (-)	-1 673 973,93	-2 989 407,68	-608 700	-608 700
Lyhytaikaisten lainojen muutos (+/-)			815 000	
	-1 673 973,93	-2 989 407,68	111 300	-608 700
Oman pääoman muutokset (+/-)				
Muut maksuvalmiuden muutokset	269 182,06	663 684,77		-1 300 000
				2 200 000
Vaikutus maksuvalmiuteen	2 625 560,26	-1 560 329,57	-3 101 610	-598 223
Rahavarat 31.12.	6 779 824,80	5 219 495,23	2 088 960	1 159 620
Rahavarat 01.01.	4 154 264,54	6 779 824,80	5 219 495	2 088 960
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5v.	-3 725	-7 744	-2 885	2 637
Lainan hoitokate	2,2	1,6	1,04	1,51
Kassan riittävyys, pv	64	33	19	12

Sitova valtuustoon nähden

5.3 Maakaasulaitoksen tuloslaskelma 2021–2023

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muutos % TA 2022/2023
Liikevaihto	1 278 167,78	1 071 000	807 930	-24,6
Liiketoiminnan muut tuotot				
Tuet ja avustukset kunnalta				
Tuotot yhteensä	1 278 167,78	1 071 000	807 930	-24,6
Materiaalit ja palvelut				
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-789 374,22	-608 600	-752 880	23,7
Palvelujen ostot	-12 348,91	-13 500	-13 500	0,0
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-801 723,13	-622 100	-766 380	23,2
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-39 796,46	-48 000	-30 100	-37,3
Eläkekulut	-6 786,90	-8 080	-5 070	-37,3
Muut henkilösivukulut	-1 368,26	-1 910	-1 110	
Henkilöstökulut yhteensä	-47 951,62	-57 990	-36 280	-37,4
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-12 067,66	-18 018	-6 319	-64,9
Liiketoiminnan muut kulut	-380 580,47	-388 500	-198 500	-48,9
Liikelylijäämä (alijäämä)	35 844,90	-15 608	-199 549	1 178,5
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot				
Rahoitusavustus kunnalta				
Muut rahoitustuotot				
Kunnalle maksetut korkokulut				
Muille maksetut korkokulut				
Korvaus peruspääomasta kunnalle (si:	-39,77	-230	-190	
Muut rahoituskulut				
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunn.	35 805,13	-15 838	-199 739	
Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
Tilikauden ylijäämä (- alijäämä)	35 805,13	-15 838	-199 739	

5.4 Maakaasulaitoksen rahoituslaskelma 2021–2023

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Maakaasulaitoksen varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta			
Tulorahoitus			
Liikelylijäämä / alijäämä	35 805,13	-452 599	-199 549
Poistot	12 067,66	6 319	6 319
Rahoitustuotot ja -kulut	-39,77	-190	-190
Satunnaiset erät			
Muut rahoituksen korjauserät	47 833,02	-446 470	-193 420
Investoinnit			
Käyttöomaisuusinvestoinnit	0,00	-10 000	-10 000
Rahoitusosuudet investointeihin			
Käyttöomaisuuden myyntitulot			
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta	47 833,02	-456 470	-203 420
Tulorahoitus ja investoinnit, netto	47 833,02	-456 470	-203 420
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys			
Oman pääoman muutokset			
Peruspääoman muutos			
Liittymismaksujen muutos			
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Lyhytaikaisten saamisten lis(-) väh(+)	-343 773,23		
Korottomien pitkä- ja lyh.aik.velkojen lis(+)-väh(-)	295 940,21		
Rahoitustoiminta netto	-47 833,02	-456 470	-203 420
Ero	0,00		

5.5 Vesilaitoksen tuloslaskelma 2021–2023

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muutos %
Liikevaihto	602 150,17	624 540	711 650	13,9
Liiketoiminnan muut tuotot				
Tuet ja avustukset kunnalta				
Tuotot yhteensä	602 150,17	624 540	711 650	13,9
Materiaalit ja palvelut				
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-74 567,41	-71 200	-91 050	27,9
Palvelujen ostot	-211 004,40	-178 100	-360 200	102,2
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-285 571,81	-249 300	-451 250	81,0
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-107 174,42	-91 000	-96 500	6,0
Eläkekulut	-21 645,23	-18 500	-35 160	90,1
Muut henkilösivukulut	-3 684,58	-3 600	-3 550	-1,4
Henkilöstökulut yhteensä	-132 504,23	-113 100	-135 210	19,5
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-218 159,03	-300 640	-271 606	-9,7
Liiketoiminnan muut kulut	-12 502,07	-10 240	0	-100,0
Liikelylijäämä (alijäämä)	-46 586,97	-48 740	-146 416	200,4
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot				
Rahoitusavustus kunnalta				
Muut rahoitustuotot				
Kunnalle maksetut korkokulut				
Muulle maksetut korkokulut				
Korvaus peruspääomasta kunnalle (sis.)	-1 628,98	-1 690	-7 742	358,1
Muut rahoituskulut	-23,11			
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunn. eriä	-48 239,06	-50 430	-154 158	205,7
Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
Tilikauden ylijäämä (- alijäämä)	-48 239,06	-50 430	-154 158	205,7

5.6 Vesilaitoksen rahoituslaskelma 2021–2023

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Vesilaitoksen varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta			
Tulorahoitus			
Liikeylijäämä / alijäämä	-46 586,97	-48 740	-146 416
Poistot	218 159,03	300 640	271 606
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 652,09	-1 690	-7 742
Vyörytyskulut	11 135,02		
Muut rahoituksen korjaukset			
	181 054,99	250 210	117 448
Investoinnit			
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-650 137,43	-1 091 000	-370 000
Rahoitusosuudet investointeihin	10 000,00		
Käyttöomaisuuden myyntitulot			
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta	-640 137,43	-1 091 000	-370 000
Tulorahoitus ja investoinnit netto	-459 082,44	-840 790,00	-252 552,00
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		720 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys			
Lyhytaikaistenlainojen lisäys			
Oman pääoman muutokset			
Peruspääoman muutos	129 558,79		
Edell.tilik.yli-/alijäämä/vah.liit.maksujen lisäys			
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Lyhytaikaisten saamisten lis(-) väh(+)	-648 773,27		
Korottomien pitkä- ja lyh.aik.velkojen lis(+)-väh(-)	60 132,04		
Rahoitustoiminta netto	-459 082,44	-120 790	-252 552
Ero	0,00		
Peruspääoma 1.1.2021	1 694 170,41		
Peruspääoma 31.12.2021	1 564 611,62		
Peruspääoman muutos	129 558,79		

5.7 Kaukolämpölaitos, valtuustotaso 2021–2023

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Liikevaihto	886 899,11	804 000	1 047 900
Liiketoiminnan muut tuotot			
Tuet ja avustukset kunnalta			
Tuotot yhteensä			
Materiaalit ja palvelut			
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-11 540,16	-12 500	-39 900
Palvelujen ostot	-818 216,17	-626 600	-774 870
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-829 756,33	-639 100	-814 770
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-35 043,21	-38 000	-49 800
Eläkekulut	-6 718,82	-7 050	-9 180
Muut henkilösivukulut	-1 209,67	-1 440	-1 470
Henkilöstökulut yhteensä	-42 971,70	-46 490	-60 450
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-32 277,62	-23 360	-86 450
Liiketoiminnan muut kulut	-83,82	-14 560	
Liikelylijäämä (alijäämä)	-18 190,36	80 490	86 230
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot			
Rahoitusavustus kunnalta			
Muut rahoitustuotot			
Kunnalle maksetut korkokulut			
Muille maksetut korkokulut			
Korvaus peruspääomasta kunnalle (sis.)			
Muut rahoituskulut			
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunn. eriä	-18 190,36	80 490	86 230
Satunnaiset tuotot ja kulut			
Satunnaiset tuotot			
Satunnaiset kulut			
Tilikauden ylijäämä (- alijäämä)	-18 190,36	80 490	86 230

5.8 Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto, sitovuustasot

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIoidEN YHTEENVETO 2023			
sis.+ulk.			
	Sitovuus	Määrärahat	Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA			
100	Hallinto	N	3 225 002 1 658 980
200	Elinkeinoelämän kehittäminen	N	560 450 15 000
400	Muut hyvinvointipalvelut	N	2 627 990 1 548 380
420	Varhaiskasvatus	N	2 492 770 119 600
450	Perusopetus ja laajennettu oppivelvollisuus	N	5 439 270 260 500
500	Teknisten palv. Hallinto ja sis.palv.	N	903 480 71 500
520	Kiinteistö ja yhdyskuntapalvelut	N	3 238 870 2 859 840
540	Kaukolämpölaitos	N	875 220 1 047 900
570	Maakaasulaitos	N	1 001 160 807 930
580	Vesihuoltolaitos	N	602 040 746 400
	YHTEENSÄ		20 966 252 9 136 030
TULOSLASKELMAOSA			
	Verotulot	B	11 500 000
	Valtionosuudet	B	1 550 000
	Korkotulot	B	500
	Muut rahoitusosat	B	16 274
	Korkomenot	B	166 257
	Muut rahoitusmenot	B	4 075
	Satunnaiset erät	B	
	YHTEENSÄ		170 332 13 066 774
INVESTOINTIOSA			
	Kunnan hallitus (kv)		
	Rakennelmat	N	90 000
	Hyvinvointi palvelujen lautakunta	N	
	Koulujen ja päiväkotien ulkoalueet	N	60 000
	Teknisten palvelujen lautakunta (kv)		
	Talorakennus	N	555 000
	Liikenneväylät	N	237 000
	Muu julkinen käyttöomaisuus	N	365 000
	Muu liike- ja palvelutoiminta	N	605 000
	YHTEENSÄ		1 912 000
RAHOITUSOSA			
	Lainakannan muutokset		
	Pitkäaikaisten lainojen lisäys		2 200 000
	Pitkäaikaisten lainojen lyhennys		608 700
			1 300 000 20 000
	Vaikutusmaksuvalmiuteen		534 480
TALOUSARVION LOPPUSUMMA			24 957 284 24 957 284

5.9 Taloussuunnitelma, käyttötalousosa, valtuustotaso

		Tp 2021	Ta 2022	Ta 2023	%
100	HALLINTO				
	TOIMINTATUOTOT				
*	Liiketoiminnan myyntituotot	381 248	279 450	277 230	-0,8
*	Korvaukset valtiolta	40	0	0	
*	Korvaukset kunnilta ja kyltä	1 782	2 000	0	-100,0
*	Tuet ja avustukset	55 454	94 100	116 230	23,5
*	Muut toimintatuotot	159 099	124 700	89 700	-28,1
***	TOIMINTATUOTOT (ulkoiset)	597 623	500 250	483 160	-3,4
	TOIMINTAKULUT				
*	Palkat ja palkkiot	-716 960	-828 050	-892 247	7,8
*	Henkilöstökorvaukset	12 279	1 500	500	-66,7
*	Henkilösivukulut	-248 708	-292 560	-255 010	-12,8
*	Asiakaspalvelujen ostot	-689 665	-717 250	-290 390	-59,5
*	Muiden palvelujen ostot	-814 934	-932 090	-1 429 945	53,4
*	Ostot tilikauden aikana	-81 072	-51 920	-58 850	13,3
*	Avustukset	-11 742	-14 460	-38 000	162,8
*	Vuokramenot	-93 963	-101 160	-106 750	5,5
*	Muut toimintakulut	-12 428	-13 080	-12 380	-5,4
***	TOIMINTAKULUT (ulkoiset)	-2 657 193	-2 949 070	-3 083 072	4,5
****	TOIMINTAKATE (ulkoinen)	-2 059 571	-2 448 820	-2 599 912	6,2
***	TOIMINTATUOTOT (sisäiset)	930 399	976 870	1 175 820	20,4
***	TOIMINTAKULUT (sisäiset)	-126 889	-82 600	-141 930	71,8
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	803 510	894 270	1 033 890	15,6
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 256 060	-1 554 550	-1 566 022	0,7
*	Poistot	-1 119	-8 000	0	-100,0
*****	KATE YHTEENSÄ	-1 257 180	-1 562 550	-1 566 022	0,2

Palvelusuunnitelma

Hallintopalvelujen tulosalue tuottaa ja kehittää kunnan muille toimialoille yleis-, talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon palveluja sekä huolehtii kunnan suoraan omistamien asuntojen vuokrauksesta.

Hallinto-osasto huolehtii yleisten vaalien järjestelyistä kunnassa. Eduskuntavaalit järjestetään huhtikuussa 2023.

Hallintopalvelut luovat omalta osaltaan edellytykset valtuuston ja kunnanhallituksen sekä kunnan eri toimialojen ja toimielinten tuloksekkaalle toiminnalle. Tulosalueelle

kuuluvista tehtävistä huolehditaan taloudellisesti ja tehokkaasti asetetuissa määrärajoissa noudattaen annettuja säännöksiä, määräyksiä ja päätöksiä.

Toiminnassa ja taloudessa tapahtuvat muutokset

Hallintopalvelujen tulosalueella hoidetaan valtuuston ja kunnanhallituksen, vanhusneuvoston ja yhteistoimintatoimikunnan kokousasioiden kokoaminen ja valmistelu sekä päätösten täytäntöönpano. Tarkastuslautakunnan toiminnan kustannuksiin varataan määrärahat hallintopalvelujen tulosalueelle. Eduskuntavaaleja varten varataan myös määräraha. Kunnanhallitus kokoontuu keskimäärin joka toinen tai kolmas viikko kesäajan taukoa lukuun ottamatta ja kunnanvaltuusto 5–7 kertaa vuodessa. Vuonna 2023 järjestetään arviolta viisi valtuuston kokousta.

Yleishallinnon tehtäviin kuuluvat lisäksi asianhallinnan järjestäminen, joka käsittää asiakirjahallinnan, asiankäsittelyn ja arkistoinnin.

Taloushallinnollisia tehtäviä ovat kunnan laskentatoimen, laskutuksen ja ostolaskujen sekä maksuliikenteen hoitaminen. Laskentatoimeen kuuluvat kirjanpito, raportointi ja erilaisten laskelmien tuottaminen taloussuunnittelua, tilinpäätöstä ja talouden seurantaa varten sekä päätöksenteon tueksi. Kunnan kassavarojen riittävydestä huolehtiminen, saatavien hallinta ja rahaliikenne ovat myös osa taloushallinnon tehtäväkenttää. Palkanlaskennan palvelut ostetaan Meidän IT ja talous Oy:ltä.

Henkilöstöhallinnon tehtäviä ovat palvelussuhde-, työhyvinvointi- ja työsuojeluasiat sekä yhteistyö työterveyshuollon kanssa, yhteistoiminta palkansaajajärjestöjen kanssa, henkilöstövoimavarojen seuranta ja henkilöstösuunnittelu. Loka-marraskuun vaihteessa 2022 toteutettiin henkilöstön työhyvinvointikysely, josta saadaan työkyky- ja työhyvinvointi-indeksien arvot. Niiden avulla kehitetään henkilöstön työolosuhteita ja työssä jaksamista.

Tietohallinnon tehtävät käsittävät tietohallinnon ja sähköisten palvelujen kehittämisen. Tietohallinnon kautta turvataan työntekijöille, toimialojen asiakkaille sekä kunnanhallitukselle asianmukaiset ja toimivat tietotekniset työskentelyvälineet ja sähköiset palvelut. Tietohallinnossa huolehditaan myös sähköisten palveluiden kehittämisestä ja käyttöönotosta kunnan asukkaiden tarpeisiin. Tietotekniikkapalvelut ostetaan Meidän IT ja talous Oy:ltä.

Asuntotoimisto huolehtii kunnan vuokra-asuntojen asukasvalinnoista ja kunnan asumiskiinteistöjen isännöinnistä. Keskeisenä tavoitteena on vuokra-asuntojen käyttöasteen pitäminen korkealla, mikä edellyttää vuokrauskohteiden kunnon ylläpitämistä.

Hallinnon tulosalueelle kuuluvia muita palvelutehtäviä ovat työllisyyden hoitamiseen liittyvät työllistämis-, projekti- ja yhteistyötehtävät, kunnan yleinen tiedottaminen, kunnanviraston asiakaspalvelu, vakuutusten hoitaminen, yhteishankinnat ja sopimushallinta sekä valmiussuunnittelu. Virkamiestason yhteistyö eri sidos- ja työryhmissä, valio- ja toimikunnissa on tärkeässä osassa hallinnon toiminnassa.

Hallinnon tulosalueen määrärahat sisältävät myös kaavoituksen, maa- ja metsätilojen sekä seudullisen ympäristötoimen määrärahat. Kunnan ympäristöterveydenhuolto, ympäristönsuojelu ja eläinlääkintähuolto hoidetaan sopimuksella yhdessä Imatran kaupungin sekä Parikkalan ja Rautjärven kuntien kanssa Imatran seudun

ympäristötoimessa. Imatran seudun eteläisen pään eläinlääkintähuollon vastaanotto toimii Ruokolahdella.

Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa 1.1.2023, jolloin sekä pelastustoimen että Eksoten kustannukset jäävät pois.

Kunnanvaltuusto hyväksyi Ruokolahden uuden kuntastrategian 14.12.2021. Strategian toimeenpanoon varataan erillinen strategiaraha.

Toiminnalliset tavoitteet 2023

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Tavoitetaso
ICT palvelutuotannon parantaminen.	Vaihtoehtoisten ratkaisut ICT palvelujen tuottamiseen. Kunnan palvelujen ja prosessien kehittäminen IT:n mahdollisuuksia hyödyntäen.	ICT-tukipalvelujen laadukkuus, saatavuus ja saatavuus. Asukaslähtöisten sähköisten palvelujen käyttöönotto.	Vuoden 2023 loppuun mennessä selvitystyö valmis.
Kunnan viestinnän ja markkinoinnin tehostaminen.	Viestintä- ja markkinointisuunnitelman laatiminen.	Suunnitelman valmistuminen.	Suunnitelma valmis kesään 2023 mennessä.
Laadukkaat työterveyshuollon palvelut.	Työterveyshuollon kilpailuttaminen.	Palvelut ovat saatavilla ja lääkärille/hoitajalle pääsee viikossa.	Kilpailutus tehty vuoden 2023 loppuun mennessä.
Palkkausjärjestelmän ajantasaistaminen.	Tehtävänkuvaukset ja tehtävän vaatavuuden arvioinnit.	Tehtävän kuvaukset ja tehtävän vaatavuuden arvioinnit tehty kaikille.	Asiakirjat tallennettu henkilöstöhallinnon Teamsiin vuoden 2023 loppuun mennessä.

Toiminnan painopisteet 2023–2025

Suunnitelmakaudella tärkeää on edelleen talouden tasapainon säilyttäminen. Vuosikatteen pitäminen tulevina vuosina, sillä tasolla, että investoinneista koituvat poistot voidaan kattaa, on kriittinen tehtävä. Suunnittelussa myös otettava huomioon mahdollisten uusien kiinteistöjen kuten paloaseman, tehostetun palveluasumisen ja keskusta-alueen rakennusten ja ranta-alueen vaatimat panostukset.

Kunnan henkilöstön ikärakenteen vuoksi työn kuormittavuuden hallinta ja hyvien työolosuhteiden turvaaminen on tärkeää työurien jatkumiseksi. Suunnitelmakaudella tapahtuvaan eläköitymiseen on varauduttava siten, että henkilöstöressurssien riittävyyteen, osaamisen hallintaan ja hiljaisen tiedon siirtoon kiinnitetään ajoissa huomiota.

		Tp 2021	Ta 2022	Ta 2023	%
200	ELINKEINOELÄMÄN KEHITTÄMINEN				
	TOIMINTATUOTOT				
*	Liiketoiminnan myyntituotot	14 602	0	15 000	
*	Tuet ja avustukset	25 465	0	0	
***	TOIMINTATUOTOT (ulkoiset)	40 067	0	15 000	
	TOIMINTAKULUT				
*	Palkat ja palkkiot	-67 645	-38 920	-65 000	67,0
*	Henkilöstökorvaukset	3 581	0	0	
*	Henkilösivukulut	-13 628	-8 090	-30 930	282,3
*	Asiakaspalvelujen ostot	-96 436	-112 500	-112 500	0,0
*	Muiden palvelujen ostot	-61 679	-82 880	-215 200	159,7
*	Ostot tilikauden aikana	-13 334	-4 610	-25 400	451,0
*	Avustukset	-69 738	-83 720	-96 000	14,7
*	Vuokramenot	-8 542	-8 420	-9 900	17,6
***	TOIMINTAKULUT (ulkoiset)	-327 421	-339 140	-554 930	63,6
****	TOIMINTAKATE (ulkoinen)	-287 354	-339 140	-539 930	59,2
***	TOIMINTATUOTOT (sisäiset)	22 037	0		
***	TOIMINTAKULUT (sisäiset)	-15 855	-4 240	-5 520	30,2
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	6 182	-4 240	-5 520	30,2
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-281 172	-343 380	-545 450	58,8
*****	KATE YHTEENSÄ	-281 172	-343 380	-545 450	37,0

Palvelusuunnitelma

Kunnan tehtävänä on luoda puitteita elinkeinoelämän kehittämiseksi. Varsinaisesta yritysten kehittämistyöstä vastaavat yritykset itsenäisesti tai yhdessä alan asiantuntijaorganisaatioiden kanssa. Kunnan kannalta on merkityksellistä sujuva yhteistyö yrittäjien, kunnan johdon, elinkeinosihteerin, Kehyn ja maakunnallisten organisaatioiden kesken.

Toiminnassa ja taloudessa tapahtuvat muutokset

Ruokolahden kunnan sopimus Imatran Seudun Kehitysyhtiö Oy:n kanssa perustuu siihen, että Kehitysyhtiö kantaa päävastuun yritystoimintaan liittyvästä, aloittaville ja jo toimiville yrityksille suunnattavasta perusneuvonnasta sekä vastaa alueellisesti ja seudullisesti merkittävien elinkeinoelämää edistävien hankkeiden suunnittelusta ja toteutuksesta. Kunta ostaa elinkeinojen kehittämisspalvelut Imatran Seudun Kehitysyhtiö Oy:ltä (Kehy), ja tähän on varattu määrärahoja 70 000 euroa. Kunnassa on ko-koaikainen elinkeinosihteerin.

Maaseutuhallinnon viranomaistehtäviä hoitaa Etelä-Karjalan maaseututoimi, jonka isäntäkuntana on toiminut Lappeenrannan kaupunki.

Elinkeinoelämän kehittämisessä monipuolinen, määrältään ja laadultaan riittävä tonttitarjonta erityyppisiin rakentamistarpeisiin sekä joustava ja yritystoiminnan tarpeet ymmärtävä kaavoituspolitiikka on tärkeä toiminnan osa-alue. Toinen merkittävä toiminnan osa-alue on yhteistyön vahvistaminen alueemme toimijoiden yritysten, kuntayhtymien, kuntien, oppilaitosten ja kolmannen sektorin kesken. Kuntalaisten aktivointi tähän yhteistyöhön on myös yksi keskeisistä toimista.

Tulosalueen muut määrärahat jakaantuvat seuraavasti:

- kylätoiminta-avustukset 27 000 euroa
- Lappeenranta–Imatra -kaupunkiseutuyhteistyö 7 500 euroa
- Leader-maksuosuus 24 573 euroa

Toiminnan painopisteet 2023–2025

Kunta osallistuu tarkoituksenmukaiseen seutu- ja maakunnalliseen yhteistyöhön. Matkailussa panostetaan Saimaan alueen vetovoiman lisäämiseen ja edistetään matkailupalveluiden kehittämistä. Erityisesti panostetaan kunnan elinvoimaa vahvistamaan toimintaan ja kuntamarkkinointiin. Yhteistyön edelleen tiivistäminen Etelä-Karjalan hyvinvointialueen kanssa on tärkeää kunnalle ja kuntalaisille.

		Tp 2021	Ta 2022	Ta 2023	%
400	Muut hyvinvointipalvelut				
	TOIMINTATUOTOT				
*	Liiketoiminnan myyntituotot	3 977	26 550	10 300	-61,2
*	Korvaukset kunnilta ja kyltä	482 070	504 900	0	-100,0
*	Maksutuotot	71 458	107 700	99 700	-7,4
*	Tuet ja avustukset	67 284	34 950	25 500	-27,0
*	Muut toimintatuotot	4 172	1 800	1 900	5,6
***	TOIMINTATUOTOT (ulkoiset)	628 961	675 900	137 400	-79,7
	TOIMINTAKULUT				
*	Palkat ja palkkiot	-1 213 890	-1 259 920	-1 080 180	-14,3
*	Henkilöstökorvaukset	16 797	4 000	0	-100,0
*	Henkilösivukulut	-319 058	-327 730	-235 000	-28,3
*	Asiakaspalvelujen ostot	-14 843	-15 000	-18 250	21,7
*	Muiden palvelujen ostot	-79 001	-136 760	-145 990	6,7
*	Ostot tilikauden aikana	-392 108	-482 360	-361 000	-25,2
*	Avustukset	-23 400	-31 000	-29 200	-5,8
*	Vuokramenot	-1 167	-300	-1 980	560,0
*	Muut toimintakulut	-1 961	-650	-700	7,7
***	TOIMINTAKULUT (ulkoiset)	-2 028 632	-2 249 720	-1 872 300	-16,8
****	TOIMINTAKATE (ulkoinen)	-1 399 671	-1 573 820	-1 734 900	10,2
***	TOIMINTATUOTOT (sisäiset)	1 093 743	1 265 470	1 410 980	11,5
***	TOIMINTAKULUT (sisäiset)	-610 852	-716 270	-755 690	5,5
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	482 891	549 200	655 290	19,3
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-916 780	-1 024 620	-1 079 610	5,4
*	Poistot	-11 464	-27 313	-6 195	-77,3
*****	KATE YHTEENSÄ	-928 244	-1 051 933	-1 085 805	3,2

Kansalaisopisto

Palvelusuunnitelma

Vapaan sivistystyön oppilaitoksena kansalaisopiston tarkoituksena on elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta tukea yksilöiden persoonallisuuden monipuolista kehittymistä ja kykyä toimia yhteisössä.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet vuodelle 2023

Ruokolahden kansalaisopisto tarjoaa monipuolisia opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksia eri-ikäisille kuntalaisille. Pyritään huomioimaan käyttäjien toiveita kurssitarjontina kasattaessa.

Keväällä 2020 alkanut korona-aika on oletettavasti vaikuttanut vielä syksyllä 2022 kansalaisopiston toimintaan ja kurssi-ilmoittautumisten määrään laskevasti. Olojen normalisoituessa on kuitenkin odotettavaa, että osallistujamäärien lasku lakkaa ja kurssit voidaan toteuttaa suunnitellusti.

Toiminalliset tavoitteet 2023

Tavoite / Tavoitetaso	Mittari	Arviointi
Kansalaisopisto edistää aktiivista kansalaisuutta ja kuntalaisten hyvinvointia.	Opiskelijamäärän kehitys. Ruokolahden hyvinvointiohjelman mittaristo.	Oppilasmäärä toimintavuoden aikana. Hyvinvointiohjelma.
Asiakkaiden toiveiden huomiointi kurssitarjottimessa.	Asiakaskyselyt.	Uusien kurssien % -osuus opinto-ohjelmassa.
Nuorison aktiivisuuden lisääminen.	Uusien alle 18-vuotiaille suunnattujen kurssien määrä opinto-ohjelmassa.	Uusista tarjotuista kursseista toteutuu puolet (kyllä/ei).

Kirjasto**Palvelusuunnitelma**

Kirjasto on sivistyksen peruspalvelu sekä osa hyvinvointi-, oppimis- ja kulttuuripalveluja. Kirjasto tarjoaa pääsyn tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa ja tukee tiedon hankintaa, monipuolista lukutaitoa sekä lukeamista ja kirjallisuutta. Kirjasto tarjoaa tiloja oppimiseen, harrastamiseen, näyttelytoimintaan, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Kirjaston tulee olla kaikkien saavutettavissa. Maksuttomat kirjasto- ja tietopalvelut ehkäisevät syrjäytymistä, tukevat elinikäistä oppimista, edistävät kansalais- ja digitaitoja, tuottavat elämyksiä sekä lisäävät hyvinvointia, yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja monikulttuurisuutta.

Ruokolahden kirjaston palveluverkon muodostavat pääkirjasto omatoimiaikoinen sekä verkkokirjastopalvelut. Kirjasto toimii tiiviissä yhteistyössä muiden kirjastojen, kunnan toimialojen ja yhteisöjen kanssa.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet vuodelle 2023

Ruokolahden kirjasto jatkaa suunnitelmallista yhteistyötä Etelä-Karjalan eli Heili -kirjastojen kanssa tehokkaasti ja taloudellisesti. Yhteinen kirjastojärjestelmä ja verkkokirjasto sekä käytänteet lisäävät kirjastopalveluiden tasapuolista saavutettavuutta.

Yhteinen tietokanta ja kirjojen kuljetukset maakunnan sisällä parantavat kokoelman tehokasta käyttöä.

Kirjastopolun kautta vahvistetaan kirjaston, varhaiskasvatuksen ja koulun yhteistyötä sekä pyritään vaikuttamaan lasten lukemisen lisääntymiseen.

Yritetään aktivoida vapaa-ajanasukkaat löytämään kirjastopalvelut. Markkinoidaan tiloja opiskelu- ja etätyökäyttöön.

Toiminalliset painopisteet 2023

Tavoite / Tavoitetaso	Mittari	Arviointi
Kehitetään kirjastopolku varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen.	Kirjastopolun kokeilu aloitetaan syksyllä 2022.	Saadut kokemukset ja niiden moniammatillinen arviointi.
Toteutetaan vapaa-ajanasukille suunnattu markkinointi- ja aktivointikampanja kesällä.	Näkyvyyttä eri medioissa ja osallistutaan toritapahtumiin.	Toteutetaan viisi aktivointitapahtumaa.
Kirjaston ja kunnan muiden toimialojen yhteistyön lisääminen.	Yhteissuunnittelu, toteutunut toiminta.	Saadut kokemukset ja niiden moniammatillinen arviointi.

Kulttuuripalvelut

Toiminnan tarkoitus

Lain kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019) mukaan kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Tällä tavoin edistetään myös asukkaiden hyvinvointi ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa. Kunnan tehtävänä on myös tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen.

Taiteen perusopetuksen kuvataiteen perusopetuksen yleistä oppimäärää on mahdollista opiskella kuvataidekoulussa kansalaisopiston järjestämänä. Musiikin perusopetuksen yleistä oppimäärää on mahdollista opiskella Imatran musiikkiopiston järjestämänä ostopalvelusopimuksen mukaisesti. Tanssin opetusta Ruokolahdella tarjoaa Tanssistudio Jami.

Kunta on mukana Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metkun toiminnassa. Metkun verkostoa hallinnoi Lappeenrannan kaupunki, joka on Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto ry:n perustajajäsen. Esi- ja perusopetuksen oppilailta on käytössään Ruokolahden kunnan kulttuuripolku, joka mahdollistaa erilaisten kulttuurielämysten kokemisen ruokolahtelaisille lapsille ja nuorille.

Kunnan kulttuuritoimi ei tällä hetkellä kaikilta osilta vastaa nykyisiä kuntalaisten toiveita (asukaskyselyn 2022 mukaan). Tällä hetkellä kunnan nuorisotyöntekijälle on varattu kulttuuriin työaika kolme tuntia viikossa. Kunnan elinkeinosihtööri on organisoitunut erilaisia kulttuuritapahtumia pääosin Ruokolahden torilla pitkälti yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Kunnallisista viranhaltijoista kulttuurityötä tekevät myös hyvinvointipalvelujen toimialajohtaja sekä viestintä- ja markkinointikoordinaattori.

Muutokset 2023

Entisestä Vaittilan koulusta on muotoutumassa kunnan kulttuuritoiminnan kannalta merkittävä keskus. Ruokolahti on mukana Etelä-Karjalan liiton vuosina 2023–2024 kulttuurikuntahankkeessa. Syksyllä 2022 käyttöön otettava Ruokolahden hyvinvointimintaohjelma on käytössä ensimmäistä kertaa kokonaisen kalenterivuoden.

Toiminnalliset tavoitteet 2023

Tavoite / Tavoitetaso	Mittari	Arviointi
Ruokolahden hyvinvointimintaohjelman tavoitteet.	Mittaristo kulttuurin osalta kalenterivuodelle.	Kyllä/ei
Kunta järjestää tai osallistuu mahdollisuuksien mukaan erilaisten taide- ja kulttuuritapahtumien toteuttamiseen.	Toteutuneet taide- ja kulttuuritapahtumat.	Tapahtumien määrä: tapahtumakalenterissa ja muutoin ilmoitetut ja toteutuneet tapahtumat.
Maakunnallisen kulttuuriyhteistyön lisääminen.	EKKU - Etelä-Karjalan kulttuurikunnat -hanke.	Tilannekatsaus loppuvuodesta 2023.
Mahdollistetaan tai edesautetaan kunnan kulttuuritoimijoille sopivien toimitilojen löytymistä.	Kunnan kulttuurille soveltuvat tilat on kartoitettu.	Kyllä/ei

Liikunnan ja hyvinvoinnin edistäminen**Toiminnan tarkoitus**

Kuntalain mukaan kunta edistää asukkaiden hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Hyvinvointi on moniulotteinen käsite, jonka merkitys kuntalaisille ja eri ihmisille on yksilöllinen. Liikunta on selkeästi yhteydessä ihmisten työkykyyn, terveyteen ja sitä kautta myös koko yhteiskunnan hyvinvointiin.

Muutokset 2023

Liikunta ja hyvinvointipalvelujen organisointi tulee valmistella vastamaan palvelutarvetta. Hyvinvointipalvelujen yleisestä johtamisesta sekä toiminnasta vastaa hyvinvointijohtaja. Hyvinvointiluotsi vastaa liikuntapalveluista sekä hyvinvoinnin edistämisestä sekä elintapaneuvonnasta kunnassa. Liikunnanohjauksen järjestäminen tulee valmistella kokonaistaloudellisesti, vaikuttavuus huomioon ottaen, tehokkaimmalla tavalla.

Toiminnalliset tavoitteet 2023

Tavoite / Tavoitetaso	Mittari	Arviointi
Kunnan liikuntapalveluiden, yhdistysten ja järjestöjen yhteistyön monipuolistaminen ja tiivistäminen.	Yhteisten tilaisuuksien järjestäminen (minimi kaksi yhdistystä/järjestöä + liikuntatoimi).	Tilaisuuksien määrä. Tavoitteena toteutuneet tilaisuudet kaksi kertaa vuodessa.

Kesäajan liikuntaryhmien järjestäminen monipuolisesti ja matalalla kynnyksellä.	Liikuntaryhmien toteutunut määrä ja ryhmien osallistujamäärät.	Palautekysely asiakkaille kesän lopussa.
Liikunta- ja elintapaneuvonnan tiedottamisen parantaminen ja asiakasmäärien kasvattaminen.	Asiakkaiden määrä.	Henkilökohtainen palaute asiakkailta liikunta- ja elintapaneuvonnan prosessin toimivuudesta.

Nuorisopalvelut

Palvelusuunnitelma

Nuorisotyön tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja harrastamista sekä tukea nuorten kasvua ja yhteisöllisyyttä toteuttamalla kasvatuksellista ja toiminnallista ohjaustoimintaa. Nuorisotyön tehtävänä on edistää yhdenvertaisuutta ja parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorisotyön toimintaa toteutetaan kunnan omana toimintana sekä yhteistyössä järjestöjen, yhteisöjen ja maakunnallisten verkostojen kanssa. Nuorisotyön keskeisimpiä työmuotoja ovat yhteisöllinen nuorisotyö ja kohdennettu nuorisotyö.

Yhteisöllinen nuorisotyö on pääsääntöisesti nuoren vapaa-ajalla tapahtuvaa toimintaa ja perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen. Yhteisöllisessä nuorisotyössä tarjotaan nuorille mahdollisuus vapaa ajanviettoon ja vapaaseen oleskeluun kavereiden kanssa ilman ulkopuolelta määriteltyä pakollista tekemistä. Samalla välitetään elämässä tärkeitä taitoja, kuten arkielämän taidot, käytöstavat ja toisten ihmisten huomioiminen. Työn lähtökohtia ovat osallisuuden vahvistaminen sekä yhdenvertaisuus. Työmenetelmiä ovat nuortenillat, varhaisnuortenillat ja koulunuorisotyö, sekä digitaalinen nuorisotyö.

Kohdennetussa nuorisotyössä tarjotaan nuoren tarpeen mukaisia ja tavoitteellisia palveluita yksilöille tai ryhmille. Kohdennuksella on peruste, esim. nuoren, huoltajien tai yhteiskunnan tarve. Lähtökohtana on vapaaehtoisuus ja nuori päättää itse palvelutarpeesta. Kohdennetussa nuorisotyössä työmenetelmiä ovat etsivä nuorisotyö, josta ohjataan myös ohjaamotoiminnan pariin. Kohdennettu nuorisotyö toimintamuotona on suunnattu alle 29-vuotiaille. Tyypillisiä asiakasryhmiä ovat opiskelijat, työtä hakevat, työttömät, osa-aikatyössä käyvät, koulupudokkaat ja arjenhallinnassa tukea tarvitsevat. Asiakkuus alkaa nuoren, läheisen tai ammattilaisen yhteydenotosta ja asiakaskontakti on avoin sekä luottamuksellinen.

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen pariin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa, sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Nuorisovaltuusto on tärkeä paikallinen nuorten osallistamis- ja vaikuttamiskanava. Nuorisotoimen henkilöstö ohjaa nuorisovaltuuston toimintaa.

Toiminnalliset tavoitteet 2023

Tavoite / Tavoitetaso	Mittari	Arviointi
Nuorisotila	Uusien toimintojen käynnistäminen ja vakiinnuttaminen.	Kävijämäärät, iltakohtainen keskiarvo (kompassi) ja nuorten palaute.
Kouluyhteistyö ja koulunuorisotyö.	Kouluyhteistyön kehittäminen. Pienryhmät ja nuorten kohtaaminen kouluaikana.	Ryhmien määrä, tapaamiskerrat. Kohdattujen nuorten määrä (kompassi).
Erasmus + Nuorisovaihto	Uuden vaihdon toteutus. Toiminnan tutuksi tuominen.	Toteutuiko osallistujamäärä.
Lasten monitoimileiri ”Leijona-leiri”	Vakiinnutetaan kesäleiri osaksi toimintaa.	Vähintään 20 leiriläistä.

Ruoka- ja puhtauspalvelu**Palvelusuunnitelma****Ruokapalvelu**

Toimivien ruoka- ja puhtauspalveluiden järjestäminen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ravitsemuksen ja hyvinvoinnin tarpeisiin kuntastrategian mukaisesti.

Ruokapalvelut järjestetään kunnan omana toimintana. Yhteistyötä edistetään myös eri yhteistyötahojen kanssa.

Ruokapalvelut valmistavat ateriat kunnan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tarpeisiin.

Ruokapalveluyksikkö vastaa kunnan ruokapalvelujen tuottamisesta VRN:n (Valtion ravitsemusneuvottelukunnan) suositusten mukaisesti.

Ruokapalvelu noudattaa elintarvikelainsäädännön vaatimuksia ja omavalvontasuunnitelmiin kirjattuja ohjeita. Ruokapalvelut toimii asiakaslähtöisesti tarjoamalla terveyttä edistävää ja monipuolista ruokaa sekä ottamalla huomioon kestävyys näkökulmat.

Puhtauspalvelu

Puhtauspalvelu vastaa liikuntahallin, kuntosalin, voimailusalin, koulun sekä päiväkodin ylläpito- ja perussiivoustehtävistä. Puhtauspalvelu noudattaa ylläpitosiivouksen mitoitusohjeita.

Henkilöstö toimii päivittäisessä työssään ottamalla huomioon, eri tilojen edellyttämän puhtaustason. Puhtauspalvelu tuottaa asiakkaiden tarpeisiin puhtaita, turvallisia ja viihtyisiä tiloja puhtaustason edellyttämällä tasolla.

Toiminnassa ja taloudessa tapahtuvat muutokset

Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa 1.1.2023, jolloin kunta ei voi enää myydä hoiva- ja kotiateriapalvelua hyvinvointialueelle.

Henkilöstömäärä sovitetaan palveluntarpeen mukaisesti, keittiötyön mitoituksen avulla.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet

KOKOAVA-ruokakasvatushanke lukuvuodelle 2022–2023. Hankkeen avulla kehitetään koulun ja varhaiskasvatuksen kokonaisvaltaista ruokakasvatusta jo olemassa olevia toimintamalleja hyödyntäen. Lapset ja nuoret osallistuvat ruokailun suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.

Yhteistyön lisääminen ja verkostoituminen eri yhteistyötahojen kanssa. Kasvisruoan kulutuksen kasvun lisääminen, pyritään opastamaan asiakkaita valitsemaan kasvisruoka vaihtoehto ravitsemussuositusten sekä kestävä kehityksen periaatteen mukaisesti.

Toiminnalliset tavoitteet 2023

Tavoite / Tavoitetaso	Mittari	Arviointi
Ruokapalvelun asiakastyytyväisyyskysely koulun oppilaille ja henkilökunnalle.	Kysely toteutetaan keväällä 2023.	Arviointia tehdään keväällä 2022 kyselyn vastauksiin verraten.
Kouluruokailun ruokahävikin vähentäminen alle 10 grammaan henkilöä kohti.	Hävikkiruoka punnitaan ja kirjataan päivittäin.	Hävikin määrää verrataan vuoden 2022 kirjattuihin määriin.
Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa toteutetaan ruokakasvatusta.	KOKOAVA-ruokakasvatushanke, Neuvokas perhe varhaiskasvatuksessa ja Maistuva koulu perusopetuksessa Tehdään Nykytila.fi arviointi keväällä 2023.	Nykytila.fi arviointi verrataan lukuvuoden 2022 arviointiin.
Kasvisruoan kulutuksen lisääminen.	Kasvisruoan valmistusmäärien lisääntyminen.	Valmistetun kasvisruoan määrää verrataan 2022 kirjattuihin määriin.

		Tp 2021	Ta 2022	Ta 2023	%
420	Varhaiskasvatus				
	TOIMINTATUOTOT				
*	Korvaukset kunnilta ja ky:ltä	19 508	17 100	19 600	14,6
*	Maksutuotot	147 418	104 800	99 600	-5,0
*	Tuet ja avustukset	64 882	0	0	
*	Muut toimintatuotot	369	0	0	
***	TOIMINTATUOTOT (ulkoiset)	232 177	121 900	119 200	-2,2
	TOIMINTAKULUT				
*	Palkat ja palkkiot	-1 254 168	-1 222 100	-1 203 800	-1,5
*	Henkilöstökorvaukset	46 263	17 600	21 000	19,3
*	Henkilösivukulut	-319 862	-307 830	-286 820	-6,8
*	Asiakaspalvelujen ostot	-4 344	0	0	
*	Muiden palvelujen ostot	-72 355	-96 730	-82 700	-14,5
*	Ostot tilikauden aikana	-20 303	-25 900	-23 900	-7,7
*	Avustukset	-115 414	-114 000	-96 000	-15,8
*	Muut toimintakulut	-7 125	0	0	
***	TOIMINTAKULUT (ulkoiset)	-1 747 309	-1 748 960	-1 672 220	-4,4
****	TOIMINTAKATE (ulkoinen)	-1 515 131	-1 627 060	-1 553 020	-4,6
***	TOIMINTATUOTOT (sisäiset)	0	700	400	-42,9
***	TOIMINTAKULUT (sisäiset)	-534 314	-565 540	-820 550	45,1
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-534 314	-564 840	-820 150	45,2
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-2 049 446	-2 191 900	-2 373 170	8,3
*****	KATE YHTEENSÄ	-2 049 446	-2 191 900	-2 373 170	8,3

Palvelusuunnitelma

Varhaiskasvatukseen tulosalueeseen kuuluu päiväkoti, esiopetus ja lasten kotihoidon tuki.

Varhaiskasvatuksessa tarjotaan pedagogisesti painottunutta, suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta alle kouluikäisille lapsille. Esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen jatkumoa vahvistaa lasten oppimisen ja kehityksen edellytyksiä.

Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma velvoittaa varhaiskasvatuksen henkilöstöä sitoutumaan varhaiskasvatukseen sekä perusteiden arvoperustan, tavoitteiden ja sisältöjen mukaiseen toimintaan. Varhaiskasvatusta ohjaavat lisäksi paikallinen esiopetussuunnitelma ja varhaiskasvatuksen suomi toisena kielenä opetussuunnitelma. Jokaiselle varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma / esiopetussuunnitelma lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi. Keskustelujen yhteydessä käytetään Lapset puheeksi -

menetelmää, johon varhaiskasvatushenkilöstö on koulutettu (osa maakunnallista lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa). Lisäksi perheiden hyvinvoinnin tukemiseksi 4-vuotiaiden vasukeskusteluissa on käytössä Hyvä päivä -hyvinvointikortti (osa elintapaneuvonnan ohjausta).

Maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja verkostoyhteistyö ohjaavat varhaiskasvatuksen toimintaa. Valtakunnallinen varhaiskasvatuksen tietovaranto VARDA:an tallennetaan viranomaistyössä tarvittavia tietoja varhaiskasvatuksen järjestäjästä, henkilöstöstä, lapsista sekä perheistä.

Toiminnassa ja taloudessa tapahtuvat muutokset

Varhaiskasvatuspaikka voidaan järjestää kaikille kuntalaisille päiväkodissa. Päiväkodissa järjestetään myös ympärivuorokautinen hoito tarpeen mukaan. Päiväkodin paikkaluku voi olla enintään 143 paikkaa mukaan lukien esiopetus (yksi luokkatila koulun puolella). Paikkalukua tarkistetaan tarvittaessa toimintavuosittain. Tällä hetkellä paikkaluku on 138. Henkilöstösuunnittelulla sopeutetaan henkilöstömäärä vastaamaan arvioitua tarvetta. Perhepäivähoidon loputtua 31.7.2021 edelleen työsuhhteissa olevat perhepäivähoitajat (1,5 hoitajaa) työskentelevät päiväkodissa. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluita myydään Rautjärvelle 20 % työajasta.

Uusien toimien perustamisessa huomioidaan varhaiskasvatuslain mukainen siirtymäaika, jonka mukaan vuoden 2030 alusta päiväkodissa kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla (nykyisin 1/3) tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuus. Heistä vähintään puolella on oltava varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Henkilöstörakenteen muutokset pyritään toteuttamaan eläköitymistien kautta ja henkilöstösuunnittelussa muutetaan varhaiskasvatuksen lastenhoitajan toimia varhaiskasvatuksen opettajan / varhaiskasvatuksen sosionomin toimiksi.

Ikäluokkien pientyminen ei ole vaikuttanut suoraan varhaiskasvatustarpeeseen, koska varhaiskasvatuksen osallistumisaste on noussut (esiopetukseen ja viisivuotiaiden osa-aikaiseen maksuttomaan varhaiskasvatukseen osallistuvat tällä hetkellä kaikki, 3–4 –vuotiaista 89 %, 1–2-vuotiaista 80 %). Henkilöstömäärään syntyvyyden selkeä aleneminen näkyy toimintavuoden 2024–2025 alkaessa, jolloin esiopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa olevat kaikki ikäluokat ovat ennusteen mukaan reilu 20 lasta.

Muuttoliikkeellä ei juurikaan ole vaikutusta varhaiskasvatuksessa lasten määrään (toimintavuonna 2021–2022 lapsia muuton myötä tuli varhaiskasvatukseen viisi ja pois muuttaneita kolme). Lisähenkilöstön tarve vaihtelee tuen tarpeisten lasten avustajatarpeen mukaan. Tarve voi tulla myös kesken toimintavuoden. Lisäksi varataan yhden resurssityöntekijän palkkakustannukset ennalta tiedettyjen poissaolojen sijaistamiseen (varhaiskasvatuslaissa määrätty mitoitukselta poikkeamisesta).

Varhaiskasvatuslain 1.8.2022 voimaan tulleen muutoksen myötä varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää yleistä tukea. Tukea on annettava viivytyksettä tuen tarpeen ilmettyä. Jos tuki ei ole riittävää, voidaan sitä antaa tehostettuna tai erityisenä tukena ja niistä tulee tehdä hallintopäätös. Tuen tarpeisten lasten määrä on noin 18 % .

Ruokolahti on Opetus- ja kulttuuriministeriön toteuttamassa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa (elokuu 2021 - toukokuu 2024) verrokkikunta ja osallistuu kansalliseen arviointiin. Kunnassa tehdyn päätöksen mukaan Ruokolahdella on tarjottu osa-aikaista maksutonta varhaiskasvatusta (4 t/pv) kokeiluna 5-vuotiaille toimintavuosina 2021–2022 ja 2022–2023. Seurantaa on tehty varhaiskasvatuksen osallistumisasteesta, lapsiperheiden Ruokolahdelle muutosta sekä kustannuksista. Kokeilun ensimmäisenä toimintavuonna kaksi 5-vuotiasta ei osallistunut toimintaan, syynä oli kuljettaminen ja perheillä ei ollut muuten hoidon tarvetta. Nyt toimintaan osallistuvat kaikki ja kaikilla muilla paitsi kahdella lapsella on myös tarve pidempään päivään.

”Viskaritoiminta” tukee lapsen tavoitteellista oppimisen jatkumoa sekä siitä on saatu positiivista palautetta perheiltä. Kuntaan muuttaneiden lapsiperheiden määrään sillä ei ole ollut vaikutusta. Koska perheet olisivat joka tapauksessa käyttäneet varhaiskasvatuspalveluja, menoihin sillä ei ole vaikutusta. Maksuton varhaiskasvatus vähentää asiakasmaksutuloja noin 17 % (7 000–8 000 € /v) arvioidusta maksutulokerätyästä. Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nousemiseen ovat vaikuttaneet enemmänkin perheiden työllisyystilanne sekä tietoisuus lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen ja sen merkitys.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet vuodelle 2023

- Kuntastrategian mukaisesti laadukkaan varhaiskasvatuksen jatkamiseksi jatketaan osa-aikaisen maksuttoman varhaiskasvatuksen järjestämistä 5-vuotiaille toimintavuoden 2023–2024 ajan.
- Uuden päivitetyn vasun toteuttaminen ja sen arviointi arvioinnin vuosisympyrän mukaisesti.
- Henkilöstön työhyvinvointiin panostaminen ja sairauspoissaolojen väheneminen: mm. työnohjausryhmä lastenhoitajille, toimivat palaverikäytänteet, henkilöstöillat, positiivisen pedagogiikan vahvistaminen työyhteisössä.
- Itsensä johtamisella hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen - koulutuskokonaisuuteen osallistuminen toimintavuonna 2022–2023 (Opetushallituksen rahoittama maakunnallinen hanke, järjestäjänä Kesyli).
- Oppimisen tuen ja inklusion kehittämistä yli kuntarajojen E-K:n varhaiskasvatuksessa -hankkeessa turvataan riittävä täydennyskoulutus henkilöstölle (mm. Nepsy- ja Ihmeelliset vuodet –koulutukset toimintavuonna 2022–2023), koulutusten hyödyntäminen osana toimintakulttuuria.
- Tuen uudistamisen edistäminen -hankerahalla palkataan tuen jalkauttamiseksi ja arvioinnin kehittämiseksi lisäresurssina varhaiskasvatuksenopettaja (hanke alkanut 1.8.2022).
- Poikkeusolojen vaikutusten tasaamiseksi sekä lasten ja perheiden hyvinvoinnin turvaamiseksi- sekä Tasa-arvo-hankerahalla mahdollistetaan riittävä yksilöllinen tuki tuen tarpeisille lapsille palkkaamalla lisähenkilöstöä lasten avustamiseen ja pienryhmätoimintaan.
- Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelman toteuttaminen.
- Kokoava- kokonaisvaltaista ruokakasvatusta varhaiskasvatukseen -hanke

- Varhaiskasvatuksen kehittäjätiimit (liikunta/ yhteiset tapahtumat, luku-/ mediakasvatus, ruokakasvatus, arviointi) kehittävät, koordinoivat ja arvioivat toimintaa.
- Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön vahvistaminen ja joustavan pienryhmän perustaminen.

Toiminnalliset tavoitteet 2023

Tavoite	Tavoitetaso	Mittari
Varhaiskasvatuksen laadun parantaminen.	Arviointi vuosikellon mukaisesti, tavoitteiden asettaminen arvioinnin perusteella.	Toteutuminen.
Henkilöstön hyvinvointi.	Sairauspoissaolot < 2022 kelpoinen henkilöstö.	Työterveystilasto Varhaiskasvatuksen opettajien ja lastenhoitajien toimet täytetty kelpoisilla henkilöillä.
Perheiden osallisuuden lisääminen.	Perheiden palautteita hyödynnetään toiminnan kehittämisessä, järjestetään perheiden yhteisiä tapahtumia.	Asiakaspalautekysely tehty 1 krt/vuosi perheille järjestetyt tapahtumat 3 krt/vuosi.

	Tp 2021	Ta 2022	Ta 2023	%
450 Perusopetus ja laajennettu oppivelvollisuus				
TOIMINTATUOTOT				
* Liiketoiminnan myyntituotot	1 500	0	0	
* Korvaukset valtiolta	400	0	0	
* Korvaukset kunnilta ja kyltä	190 506	114 000	114 000	0,0
* Maksutuotot	8 476	8 000	0	-100,0
* Tuet ja avustukset	132 418	139 400	139 400	0,0
* Muut toimintatuotot	317	0	0	
*** TOIMINTATUOTOT (ulkoiset)	333 617	261 400	253 400	-3,1
TOIMINTAKULUT				
* Palkat ja palkkiot	-2 410 088	-2 421 130	-2 450 740	1,2
* Henkilöstökorvaukset	13 749	0	0	
* Henkilösivukulut	-538 922	-516 670	-513 750	-0,6
* Asiakaspalvelujen ostot	-247 458	-278 690	-286 780	2,9
* Muiden palvelujen ostot	-589 924	-684 550	-594 170	-13,2
* Ostot tilikauden aikana	-121 335	-108 290	-109 700	1,3
* Avustukset	-250	0	0	
* Muut toimintakulut	-1 927	0	0	
*** TOIMINTAKULUT (ulkoiset)	-3 896 156	-4 009 330	-3 955 140	-1,4
**** TOIMINTAKATE (ulkoinen)	-3 562 539	-3 747 930	-3 701 740	-1,2
*** TOIMINTATUOTOT (sisäiset)	0	4 700	7 100	51,1
*** TOIMINTAKULUT (sisäiset)	-1 208 323	-1 361 690	-1 484 130	9,0
**** TOIMINTAKATE (sisäiset)	-1 208 323	-1 356 990	-1 477 030	8,8
***** TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-4 770 862	-5 104 920	-5 178 770	1,4
* Poistot	-167 732	-180 930	-83 866	-53,6
***** KATE YHTEENSÄ	-4 938 594	-5 285 850	-5 262 636	-0,4

Palvelusuunnitelma

Perusopetus on yleissivistävää koulutusta ja sillä on sekä kasvatus- että opetustehävä. Perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäsenenä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja.

Jokaisella lapsella on lakiin perustuva oppivelvollisuus. Oppivelvollisuus tarkoittaa velvollisuutta hankkia perusopetuslaissa ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritelty oppimäärä. Kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden edeltävänä vuonna esiopetusta.

Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden. Keväästä 2021 alkaen perusopetuksen päättävät nuoret ovat olleet velvollisia hakeutumaan lukiokoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen tai nivelvaiheen koulutukseen. Perusopetuksen järjestäjä ohjaa opiskelijaa hakeutumisessa ja valvoo, että opiskelija aloittaa opin- tonsa ja seuraa oppivelvollisuuden toteutumista. Opiskelijan keskeyttäessä opinnot asuinkunnan velvollisuus on osoittaa opiskelijalle opiskelupaikka. Oppivelvollisuus jatkuu siihen asti, kun opiskelija täyttää 18 vuotta. Oppivelvollisuus voi päättyä jo aiemmin, jos opiskelija suorittaa ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon.

Ukrainan tilanteen myötä myös Ruokolahdella täytyy varautua valmistavan esi- ja perusopetuksen järjestämiseen myös vuonna 2023. Perusopetuslaissa säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta. Perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1 000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen tai esiopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täytymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta tai esiopetusta. Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä. Valmistavaa opetusta voidaan järjestää myös yhdelle oppilaalle. Opetusryhmät muodostetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti siten, että ryhmäjako edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä varmistaa opetussuunnitelman mukaisten ja oppilaiden omissa opinto-ohjelmissä asetettujen tavoitteiden saavuttamisen.

Ruokolahdella on yksi vuosiluokat 1–9 käsittävä yhtenäiskoulu, joka vastaa perusopetuksen tarjoamisesta Ruokolahdella. Yhtenäiskoulussa opetusta voi antaa luokanopettaja tai aineenopettaja sekä molemmat yhdistetyt vaihtoehdot. Opetus on maksutonta. Opetuksen lisäksi oppikirjat, muu oppimateriaali sekä työvälineet ja -aineet ovat maksuttomia. Oppilaat saavat joka päivä maksuttoman kouluaterian sekä tietyin edellytyksin koulukuljetuksen.

Ruokolahden kunnassa on tehty vuonna 2018 päätös, että kaikki ne oppilaat, joiden koulupäivä kestää kuusi tuntia, ovat lisäksi oikeutettuja maksuttomaan välipalaan. Tämä Ruokolahden kunnan kädenojennus oppilaiden hyvinvoinnin tukemiseksi on huomionarvoista ja esimerkillistä myös valtakunnallisesti. Maksuttomalla välipalalla on havaittu olevan suuri merkitys oppilaiden jaksamiseen ja luokkien työrauhaan koko koulupäivän ajan.

Oppilailla on oikeus myös maksuttomaan oppilashuoltoon, joka toteutuu Eksoten tuottamana. Ruokolahdella on myös mahdollisuus hakea joustavaan perusopetukseen, jota valtio tukee oppilaskohtaisin korvauksin.

Toiminnassa ja taloudessa tapahtuvat muutokset

Ruokolahden koulussa on lukuvuoden 2022–2023 alussa 408 oppilasta, jotka ovat jakautuneet 16 alakoulun 1.–6. luokkien ja kahdeksaan vuosiluokkien 7.–9. luokkien ryhmään.

Oppilaiden lisääntyneen vaativan erityisen tuen tarpeen vuoksi 3.–4. -luokille muodostettiin kokeilu-luonteisesti tänä syksynä yksi muita pienempi ryhmä, ”Myötätuuli-luokka”, jossa opiskelee pysyvämmiin viisi lasta luokanopettajan ja koulunkäynninohjaajan tuella. Yläluokilla joustavan perusopetuksen JOPO-ryhmässä voi maksimissaan opiskella 10 7.–9. -luokkien oppilasta oman ohjaavan opettajansa johdolla. Ruokolahden kuntaan tulleiden ukrainalaisten tilapäistä suojelua tarvitsevien lasten myötä kouluun perustettiin syyslukukauden 2022 alussa myös valmistavan perusopetuksen ryhmä. Ryhmässä on tällä hetkellä neljä ukrainalaista lasta.

Ruokolahden koulu toimii pitkälti ns. inklusio-periaatteella eli tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevia oppilaita opetetaan samassa yleisopetuksen ryhmässä muiden kanssa. Tehostetun tuen oppilaita 1.–9. -luokilla on tällä hetkellä 61 oppilasta ja erityisen tuen oppilaita 32. Inklusion edellytyksenä on opetusryhmien riittävän pieni koko sekä hyvät erityisopetuksen ja koulunkäynninohjaajien tuen resurssit. Inklusio on ollut Ruokolahdella mahdollista tähän saakka myös siksi, että vaativan erityisen tuen ja pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaille on anottu ja osoitettu opiskelupaikka Imatran puolella Vuoksenniskan koulun pienryhmissä. Tämä ei ole ollut kustannustehokas ratkaisu eikä myöskään lähikouluperiaatteen mukaista ja jatkossa pienryhmäpaikkojen saaminen ruokolahtelaisille oppilaille tulee myös olemaan yhä haastavampaa, koska Imatralla on paikoille huutava tarve omasta takaa.

Valitettavasti on kuitenkin havaittavissa, että tuen tarpeisten oppilaiden määrä lisääntyy myös Ruokolahdella ja oppilaiden haasteet ovat yhä kompleksisempia. Kaikkea oppilaan tarvitsemaa yksilöllistä tukea ei pystytä todennäköisesti jatkossa enää tarjoamaan yleisopetuksen ryhmässä. Alaluokkien joustavat pienryhmät 0.–2., 3.–4. ja 5.–6. -luokilla, esi- ja alkuopetuksen yhteistyön vahvistaminen ja koulussa päivittäin työskentelevä hyvinvointiopettaja ovat tavoitteina toteuttaa jo vuonna 2023.

Koulun hallinnossa työskentelevät rehtori ja yksi täyspäiväinen koulusihteeri sekä apulaisrehtori, jonka tehtäväkuvaan kuuluu mm. koulukuljetusten organisointi. Koulukuljetuksen piiriin kuuluu 170 oppilasta eli 42 % koko koulun oppilasmäärästä.

Ruokolahden koulussa työskentelee yksi opinto-ohjaaja, joka vastuulla on opinto-ohjaus peruskoulun aikana ja oppivelvollisuuden seuranta myös jatko-opintojen osalta.

Toiminnan painopisteet ja tavoitteet vuodelle 2023

- ”Ruokolahden koulu on hyvinvoiva koulu”. Oppilaiden hyvinvointi ja oppimisen tukeminen ovat vuoden 2023 avaintavoitteita. Pandemian seurauksena oppilaiden psyykinen hyvinvointi, oppimisen vajeet ja oppilaiden sekä perheiden muu tuki pakottavat etsimään uusia ja toimivia ratkaisuja koulun päivittäiseen arkeen. Opettajien täydennyskoulutusten kautta saadun osaamisen hyödyntäminen arjen koulutyössä, tunne- ja vuorovaikutustaito-ohjaus, neuropsykiatrinen valmennus, laaja-alainen hyvinvointiopetus.
-
- Kuntastrategian mukaisesti tarjoamme laadukasta perusopetusta ja panostamme koululaisten pienryhmäopetukseen nykyaikaisissa tiloissa. Pienryhmäopetuksen kehittäminen ja erityisopetuksen resurssien uudelleen kohdentaminen on vuoden 2023 avaintavoitteita.
-

-
- Pyrimme tarjoamaan jokaisella oppilaalla mahdollisuuden harrastamiseen. Kehitämme välituntitoimintaa edelleen.
  -
  - Panostamme henkilöstön työhyvinvointiin. Tavoitteena on, että henkilöstön sairauspoissaolot vähenevät vuonna 2023.
  -
  - Opetukseen käytettävää tuntikehystä on jo supistettu vastaamaan nykyistä ja tulevaa oppilasmäärää. Aktiivinen mukanaolo erilaisissa OPM:n ja OPH:n hankkeissa mahdollistaa koulun toimintakulttuurin ja pedagogiikan kehittämisen edelleen.
  -
  - Vuonna 2023 jatkuvat tai alkavat kehittämishankkeet:
    - *Tasa-arvohankkeen* kautta koulussa työskentelee hyvinvointiopettaja, jonka tehtävänä on koko kouluyhteisön hyvinvoinnin lisäämisen lisäksi auttaa erityisesti niitä lapsia ja nuoria, jotka ovat koulupudokkuus-riskin alla. Lisäksi tasa-arvohankerahalla kouluun on palkattu resurssiopettaja ja koulunkäynninohjaaja.
    - *Maistuva koulu* -ruokakasvatushanke. Ruokakasvatus on tärkeä osa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä sekä kestäväns tulevaisuuden rakentamista. Koulun ruokakasvatuksella voidaan edistää oppilaiden ruokailutottumuksia ja lisätä kouluruuan suosiota. Kouluruokasuositusten noudattaminen on yksi kunnan HYTE-kerroin rahoitusosuutta.
    - *Sitouttava kouluyhteistyö* -hanke on koko Etelä-Karjalan yhteinen pilotti-hanke, jonka kohderyhmänä ovat 5–9-luokkien oppilaat. Hankkeen tavoitteena on kehittää toimintamalleja, joilla voidaan vähentää koulupoissaoloja ja ehkäistä koulupudokkuutta. Ruokolahden koulusta on nimetty kaksi opettajaa hankkeen kehittäjäopettajiksi ja kaikki 5–9-luokkien luokanvalvojat pitävät säännöllisesti omalle valvontaluokalleen hankkeen sisältöjen mukaisia oppitunteja erilliskorvausta vastaan.
    - *Harrastamisen Ruokolahden malli* -hankkeen tavoitteena on tarjota harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteyteen ja taata jokaisella lapselle ja nuorelle mahdollisuus harrastamiseen. Ruokolahti on yksi Etelä-Karjalan viidestä kunnasta, jotka ovat saaneet OKM:n tukea Suomen harrastamisen mallin paikalliseen toteuttamiseen osana peruskoulupäivää.
    - *Valtion erityisavustus esi- ja perusopetukseen koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseksi vuosille 2022–2024* rahaa on juuri haettu ja päätöstä odotetaan saapuvaksi lokakuussa 2022. Mikäli erityisavustus saadaan, sillä tullaan palkkaamaan esi- ja perusopetukseen avustajia ja kko-ohjaajia sekä osoittamaan opettajille lisätunteja tukiopetukseen, resurssi- ja samanaikaisopetukseen sekä osa-aikaiseen erityisopetukseen.
    -
  - Luonto ja ulkona oppisen ympäristöjen hyödyntäminen näkyy jokapäiväisessä koulutyössämme. Aktiivinen yhteistyö seudun pk-yritysten, matkailu-, järjestö- ja yhdistystoimijoiden kanssa näyttelevät myös Ruokolahden koulun toimintakulttuurin kehittämisessä suurta osaa.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Tavoitetaso	Mittari
<ol style="list-style-type: none"> 1. Oppilaiden hyvinvointi ja turvallisuus: terveellisuuden ja turvallisuuden tarkastukset 3 vuoden välein. 2. Koulupoissaolot: poissaolojen dokumentointi ja seuranta. 3. Pitkien välituntien mahdollistaminen ja ohjatun toiminnan järjestäminen. 4. Kouluruokasuositusten noudattaminen. 	<p>Parempi kuin valtakunnallinen ja maakunnallinen vertailuarvo</p> <p>Kohdat 1–4 = HYTE-kerroin kriteerit, joiden tavoitteiden täytyminen mahdollistaa valtionosuuden lisäosan.</p>	<p>THL Kouluterveyskysely OPH hyvinvointimittari Kouluruokasuositukset KiVa koulu -kyselyt Etelä-Karjalan poissaoloihin puuttumisen mallin mukainen poissaolojen seuranta Harrastamisen Ruokolahden malli -hankkeen mukainen toiminta.</p>
Henkilöstön hyvinvointi	Sairauslomat <2022	Hyvinvointikysely, työterveystilastot.
Jatko-opiskelupaikka Oppivelvollisuuden laajeneminen.	100 % Alle 1 % keskeyttää jatkoopinnot.	Yhteishaun tulokset Oppivelvollisuuden seuranta Valpas-palvelu.

	Tp 2021	Ta 2022	Ta 2023	%	
500	Teknisten palveluiden hallallinto ja sisäiset palvelut				
	TOIMINTATUOTOT				
*	Liiketoiminnan myyntituotot	5 994	2 300	2 500	8,70
*	Korvaukset kunnilta ja ky:iltä	2 886	0	0	0,00
*	Maksutuotot	70 860	69 000	69 000	0,00
***	TOIMINTATUOTOT (ulkoiset)	79 739	71 300	71 500	0,28
	TOIMINTAKULUT				
*	Palkat ja palkkiot	-318 688	-462 000	-490 000	6,06
*	Henkilöstökorvaukset	10 843	0	0	
*	Henkilösivukulut	-98 469	-123 490	-122 410	-0,87
*	Asiakaspalvelujen ostot	-1 274	-10 000	-10 000	0,00
*	Muiden palvelujen ostot	-55 543	-106 950	-94 400	-11,73
*	Ostot tilikauden aikana	-45 511	-43 950	-46 250	5,23
*	Vuokramenot	-19 554	-23 000	-26 000	13,04
*	Muut toimintakulut	-4 054	-1 900	-4 900	157,89
***	TOIMINTAKULUT (ulkoiset)	-532 249	-771 290	-793 960	2,94
****	TOIMINTAKATE (ulkoinen)	-452 510	-699 990	-722 460	3,21
***	TOIMINTATUOTOT (sisäiset)	-210	0	0	
***	TOIMINTAKULUT (sisäiset)	-94 185	-82 150	-109 530	33,33
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-94 395	-82 150	-109 530	33,33
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-546 904	-782 140	-831 990	6,37
*	Poistot	-7 949	-11 607	-9 755	-15,96
*****	KATE YHTEENSÄ	-554 854	-793 747	-841 745	6,05

Toiminnan tarkoitus

Teknisten palvelujen toimiala tuottaa tai hankkii kuntalaisille, kunnan muille hallintokunnille sekä kunnan omistamille yhtiöille tekniseen huoltoon liittyviä palveluja sekä vastaa hallinnonalan toimintojen koordinoinnista. Kiinteistö- ja mittauspalvelut valmistelevat kunnan kiinteistökaupat, huolehtii kartta-aineiston ajanmukaisuudesta sekä jakaa yksityisteiden kunnossapitoavustukset valtuuston antamien avustusperusteiden mukaisesti. Rakennusvalvonta huolehtii rakentamisen lainmukaisesta valvonnasta sekä neuvonnasta.

Tulosalue sisältää teknisten palvelujen lautakunnan ja sen lupa- ja toimitusjaoston, teknisten palvelujen osaston, kiinteistö- ja mittaus-toimen sekä rakennusvalvonnan kustannukset, tuntipalkkaisten työntekijöiden sekä varastopalvelujen ja konekeskuksen palkka- ja toimintamenot.

Asukasviihtyisyyden turvaamiseksi osoitetaan resursseja viheralueiden hoitoon. Teknisiin palveluihin on palkattu puutarhurin ammatin omaava henkilö vuonna 2022.

Rakennusluvissa on siirrytty sähköiseen lupien jättämiseen ja käsittelyyn.

Selostus toiminnasta 2023

Tulosalueeseen kuuluva tuntipalkkaiset työntekijät – tulosityksikkö pitää sisällään laitostmiehiä lukuun ottamatta kaikkien tunti- ja kuukausipalkkaisten työntekijöiden palkka- ja henkilösivumenojen rahoituksen. Menot kirjataan käyttö- tai investointiosan työkohteisiin ja tästä johtuen työkohteissa palkka- ja henkilösivukustannuksiin ei ole varauduttu.

Rakentaminen ja peruskorjaustaso kunnan alueella säilynee nykytasolla.

Yleis- ja asemakaavojen ajan tasalla pito edellyttää säännöllisin väliajoin tehtäviä kaavoitushankkeita. Teknisten palvelujen toimiala hoitaa käytännön kaavoitustyötä.

Toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2023

Tavoitteena on huolehtia oman palvelutuotannon laadun ja taloudellisuuden säilymisestä sekä vastata niin kuntalaisille kuin kunnan muille hallintokunnille hankittavien ostopalvelujen kattavuudesta ja laadusta.

Rakennusvalvonnan tehtävänä on kaavojen toteutumisen valvonnan avulla luoda terveellistä, turvallista ja viihtyisää asuinympäristöä. Kunnan alueella on rakennusvalvonnan asiakaspalvelua saatavilla.

Etelä-Karjalan kuntien välistä yhteistyötä jatketaan perinteisiksi muodostuneilla toiminta-alueilla kuten vesi-huoltokäytöksissä, ympäristö- ja maankäytöllisissä selvityksissä.

Tulosalue vastaa erilaisten kuntalaisia palvelevien ja kunnan toimintoja tukevien hallinnonalan toimintaan liittyvien rekisterijärjestelmien ja karttaohjelmien kehittämisestä ja ylläpidosta.

Tavoite	Tavoitetaso	Mittari
Maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksen valmistelu.	Rakennusjärjestyksen päivitys.	Toteutuminen.
Lupahakemusprosessin päivitys lakiuudistuksen mukaisesti.	Käyttöönotto 2024 vuoden alusta.	Toteutuminen.
Kunnallisten palvelujen maksut ovat palveluja vastaavat	Taksojen tarkistukset.	Taksat ajan tasalla.
Pappilanlahden tonttien kaavan uusinta.	Kaava uusittu.	Toteutuu.

Toiminnan painopisteet 2024–2025

Osaava henkilöstö on avainasemassa toimiviin palveluihin. Toimivat tekniset palvelut ovat tärkeitä kuntalaisille, yrittäjille sekä kunnan omille toimintoille.

		Tp 2021	Ta 2022	Ta 2023	%
520	Kiinteistö ja yhdyskuntapalvelut				
	TOIMINTATUOTOT				
*	Liiketoiminnan myyntituotot	43 078	30 700	25 800	-16,0
*	Maksutuotot	1 633	0	0	
*	Tuet ja avustukset	23 894	17 600	21 600	22,7
*	Muut toimintatuotot	1 723 812	1 711 700	2 033 840	18,8
***	TOIMINTATUOTOT (ulkoiset)	1 792 417	1 760 000	2 081 240	18,3
	TOIMINTAKULUT				
*	Palkat ja palkkiot	-263 177	-178 000	-288 360	62,0
*	Henkilösivukulut	-55 979	-39 630	-140 330	254,1
*	Muiden palvelujen ostot	-893 396	-1 012 800	-1 191 850	17,7
*	Ostot tilikauden aikana	-688 685	-608 060	-827 580	36,1
*	Avustukset	-198 027	-157 000	-167 950	7,0
*	Vuokramenot	-93 895	-95 800	-107 000	11,7
*	Muut toimintakulut	-22 149	0	0	
***	TOIMINTAKULUT (ulkoiset)	-2 215 308	-2 091 290	-2 723 070	30,2
****	TOIMINTAKATE (ulkoinen)	-422 892	-331 290	-641 830	93,7
***	TOIMINTATUOTOT (sisäiset)	587 837	603 460	778 600	29,0
***	TOIMINTAKULUT (sisäiset)	-374 958	-330 090	-515 800	56,3
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	212 878	273 370	262 800	-3,9
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-210 013	-57 920	-379 030	554,4
*	Poistot	-1 367 904	-1 362 726	-1 428 349	4,8
*****	KATE YHTEENSÄ	-1 577 917	-1 420 646	-1 807 379	27,2

Toiminnan tarkoitus

Tulosityksikön tehtävänä on suunnitteluttaa, rakennuttaa sekä ylläpitää Ruokolahden kunnan eri hallintokuntien, kuntalaisille järjestettävien palveluiden ja asukkaiden hyvinvointiin liittyvien toimintojen tarvitsemia tiloja. Kunnan vastuulla olevat jätehuollon operatiiviset tehtävät hoitaa Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy ja viranomaistehtäviä varten on isäntäkuntamallin mukaisesti perustettu oma lautakunta Imatralle. Toimiala

organisoi haja-asutuksen pysyvän asumisen tukemiseksi yksityisteiden kunnossapito- ja rakentamisavustukset valtuuston antamien periaatteiden mukaisesti. Tulosyksikkö huolehtii katujen, väylien ja tieympäristöjen hoidon ja kunnossapidon organisoinnista ulkopuolisia urakoitsijoita käyttämällä sekä puistojen, venesatamien, liikuntapaikkojen ja leikkialueiden ylläpidosta.

Selostus toiminnasta 2023

Tulosalue sisältää osan varallaolojärjestelmän ylläpitomenoista sekä osaston vastualueella olevien kiinteistöjen, osakehuoneistojen ja muiden meno/tulokohteiden käyttö- ja kunnossapitomenot. Myös kiinteistöjen ja huoneistojen yhtiövastikkeet ja vuokratulot sisältyvät tulosalueen talousarvioon.

Tulosalueeseen sisältyy yksityistiekunnille myönnettävät perusparannus- ja kunnossapitoavustukset ja lossiavustukset. Valtuusto voi tarvittaessa tarkistaa avustuserusteita suunnitelmakaudella.

Taajamien sisäisten liikennealueiden käyttö- ja kunnossapitomenoihin sisältyvät katujen ja väylien hoitomenot sekä katuvalaistusten käyttömenot.

Tulosalue käsittää lisäksi puistojen, liikuntapaikkojen ja leikkialueiden hoito- ja kunnossapitomenot sekä venelaitureiden ja -rantojen hoitomenot.

Toiminnalliset tavoitteet 2023

Kiinteistöjen ylläpitoon liittyvänä keskeisenä tavoitteena on huolehtia yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa siitä, että kunnan toimintojen kannalta välttämättömät kiinteistöt pidetään toiminnan edellyttämässä kunnossa. Kunnassa on valtuuston hyväksymä kiinteistöstrategia, joka päivitetään ajan tasalle. Keskeistä kiinteistöhuollossa on tilojen ja talotekniikan käyttäminen niin, että tilat pysyvät terveellisenä ja energiatehokkaina. Kunnossapitojärjestelmää kehitetään edelleen. Yksittäisistä asuinhuoneistoista luovutaan kysynnän mukaan.

Kunnan avustusta saavien yksityistiekuntien edellytetään huolehtivan teiden liikennetarvetta vastaavan kunnossapitotason säilymisestä myös tulevaisuudessa. Tekninen toimiala valvoo teiden kuntoa tarkastuksilla eri avustusluokkiin kuuluville teille vähintään 10 %:lle teistä.

Katu- ja liikennealueiden hoitotaso pyritään pitämään liikenneturvallisuuden kannalta riittävällä tasolla. Liikenneturvatoimintaa jatketaan seudullisen liikenneturvatyöryhmän avulla. Suunnitelmakaudella pääpaino tulee olemaan vanhojen huonokuntoisten katualueiden ja kevyenliikenteen teiden saneeraus.

Eukkoaukion torialue sekä siihen lähes välittömästi liittyvien kirjastotalon, koulun, päiväkodin, keskusurheilukentän ja liikuntahallin ajantasaistettu toimintaympäristö muodostavat keskeisen osan taajaman toiminnallisesta keskuksesta, joten alueen hoito säilytetään nykyisellä tasolla. Suunnitelmakaudella ympäristön viihtyisyyttä ylläpidetään taajama- ja puistometsien hoitosuunnitelman, sekä viheralueille laaditun hoitosuunnitelman mukaisesti. Puistoalueiden ja teiden viheralueiden viihtyvyyttä lisätään.

Tavoite	Tavoitetaso	Mittari
Katu- ja kiinteistövalaistuksen energiatehokkuuden parantaminen.	Valaistusta muutetaan vaiheittain LED-valaistukseksi. Katuvalaistusohjauksen päivittäminen.	Toteutuminen.
Kunnan palvelut sijoittuvat tarkoituksenmukaisiin tiloihin.	Kiinteistöstrategia päivitetään.	Valmistuminen.
Korjausvelka ei kasva.	Huonokuntoisimpia katuosuuksia korjataan, yksi alue.	Toteutuminen.

Toiminnan painopisteet 2024–2025

Kiinteistöjen hallittu ylläpito ei lisää korjausvelkaa ja pitää ne hyvässä, turvallisessa ja terveellisessä käyttökunnossa.

Katualueiden hoitoluokituspäätökset vaikuttavat asukkaiden turvallisuuteen.

Yksityisteiden ylläpito vaikuttaa asumisen laatuun ja turvallisuuteen kunnan alueella.

Jätehuollon toimivuudella vaikutus asumisterveyteen.

Tulosityksikön toimilla vaikutetaan suoraan asukkaiden hyvinvointiin ja viihtyisyyden parantamiseen. Puistoalueet, tori-, leikki- ja liikuntapaikat ja metsät toimivat ihmisille tärkeinä kokoontumis- ja ulkoilupaikkoina.

		Tp 2021	Ta 2022	Ta 2023	%
540	Kaukolämpölaitos				
	TOIMINTATUOTOT				
*	Liiketoiminnan myyntituotot	601 256	560 000	625 000	11,6
***	TOIMINTATUOTOT (ulkoiset)	601 256	560 000	625 000	11,6
	TOIMINTAKULUT				
*	Palkat ja palkkiot	-35 043	-39 000	-49 800	27,7
*	Henkilösivukulut	-7 928	-8 620	-10 650	23,5
*	Muiden palvelujen ostot	-11 012	-28 750	-39 900	38,8
*	Ostot tilikauden aikana	-11 540	-12 500	-540 000	4 220,0
*	Muut toimintakulut	-84	0	0	
***	TOIMINTAKULUT (ulkoiset)	-65 607	-88 870	-640 350	620,5
****	TOIMINTAKATE (ulkoinen)	535 649	471 130	-15 350	-103,3
***	TOIMINTATUOTOT (sisäiset)	285 643	254 000	422 900	66,5
***	TOIMINTAKULUT (sisäiset)	-807 204	-627 660	-234 870	-62,6
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-521 562	-373 660	188 030	-150,3
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	14 087	97 470	172 680	77,2
*	Poistot	-32 278	-35 766	-86 450	141,7
*****	KATE YHTEENSÄ	-18 190	61 704	86 230	39,7

Toiminnan tarkoitus

Nällisuon maakaasulla toimiva kaukolämpölaitos tuottaa kaukolämpöä, joka jaetaan kaukolämpöverkoston avulla osaan Rasilan taajaman kiinteistöjä ja suurelle osalle kunnan omia kiinteistöjä.

Selostus toiminnasta 2023

Tulosalue sisältää yhden laitospalkkamenot ja osan varallaolojärjestelmän ylläpitomenoista sekä kaukolämpölaitoksen kaikki toimintamenot ja lämmön myynnistä saatavat tulot. Kaukolämpöverkoston pituus on noin 4,5 kilometriä.

Nällisuon lämpölaitokselle rakennettava pellettilaitos otetaan käyttöön tammikuussa. Varavoimana jää toimimaan Nällisuon lämpökeskuksen kaksi maakaasukattilaa, joiden polttimet on uusittu vuosina 2022 ja 2014. Lisäksi varavoimana toimii kevyt polttoöljy.

Kaukolämpölaitoksen varavoimana käyttämä maakaasu hankitaan sisäisenä ostona maakaasulaitokselta.

Toiminnalliset tavoitteet 2023

Suunnitelmakaudella sopeutetaan toimintaa muuttuvaan energiatilanteeseen. Uuden pellettilaitoksen käyttöönotto tuottamaan kaukolämpöä.

Tavoite	Tavoitetaso	Mittari
Kaukolämmön piirissä oleville asukkaille turvataan lämpöpalvelut.	Häiriötunteja enintään 5 h/a.	Häiriötunteja enintään 5 h/a.
Pellettilaitoksen käyttöönotto.	Kaukolämpöä tuotetaan uudella pellettilaitoksella.	Tuotantokäyttöönotto toteutuu.

		Tp 2021	Ta 2022	Ta 2023	%
570	Maakaasulaitos				
	TOIMINTATUOTOT				
*	Liiketoiminnan myyntituotot	432 122	420 000	540 000	28,6
***	TOIMINTATUOTOT (ulkoiset)	432 122	420 000	540 000	28,6
	TOIMINTAKULUT				
*	Palkat ja palkkiot	-39 796	-48 000	-30 100	-37,3
*	Henkilösivukulut	-8 155	-9 990	-6 180	-38,1
*	Muiden palvelujen ostot	-12 349	-13 500	-13 500	0,0
*	Ostot tilikauden aikana	-789 374	-601 000	-738 000	22,8
*	Muut toimintakulut	-373 277	-388 500	-198 500	-48,9
***	TOIMINTAKULUT (ulkoiset)	-1 222 952	-1 060 990	-986 280	-7,0
****	TOIMINTAKATE (ulkoinen)	-790 830	-640 990	-446 280	-30,4
***	TOIMINTATUOTOT (sisäiset)	846 046	651 000	267 930	-58,8
***	TOIMINTAKULUT (sisäiset)	-7 304	-7 660	-14 880	94,3
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	838 743	643 340	253 050	-60,7
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	47 913	2 350	-193 230	-8 322,6
*	Rahoituskulut ja -tuotot, sis	0	-230	-190	-17,4
*	Poistot	-12 068	-18 018	-6 319	-64,9
*****	KATE YHTEENSÄ	35 845	-15 898	-199 739	1 156,4

Toiminnan tarkoitus

Maakaasulaitos huolehtii maakaasun hankinnasta ja jakelusta maakaasuasiakkaille.

Selostus toiminnasta 2023

Tulosityksikkö sisältää osan teknisten palvelujen toimialan viranhaltijoiden palkkame-
noista ja kiinteistöhuoltoon ja liikelaitosten käyttöön suuntautuvan laitospalk-
kame-
noista. Tulosityksikkö käsittää myös maakaasun jakeluverkoston ja kiinteistöjen
mittauskeskusten käyttö- ja kunnossapitomenot sekä maakaasun hankinnasta ai-
heutuvat kustannukset.

Maakaasulaitos huolehtii maakaasun hankinnasta ja jakelusta maakaasuasiakkaille.
Ruokolahden kunnan maakaasulaitoksella on jakeluverkostoa noin 17 kilometriä.

Toiminnalliset tavoitteet 2023

Kaasumarkkinoiden vapauduttua 1.1.2020 kaasun hankinnan sopimusta tarkistettu.
Maakaasusta eroon pääseminen. Muita energiavaihtoehtoja kuten biokaasu maa-
kaasun korvaamiseksi tutkitaan ajan myötä.

Tavoite	Tavoitetaso	Mittari
Maakaasuriippuvuudesta eroon pääsy.	Maakaasun käytön vähentä- minen.	Maakaasun kulutuk- sen vähentyminen 50 %.

Toiminnan painopisteet 2024–2025

Häiriötön energianjakelu välttämätön yritys-, asuin- ja muille toimintaolosuhteille.

		Tp 2021	Ta 2022	Ta 2023	%
580	Vesihuoltolaitos				
	TOIMINTATUOTOT				
*	Liiketoiminnan myyntituotot	576 437	594 000	711 650	19,8
*	Maksutuotot	189			
***	TOIMINTATUOTOT (ulkoiset)	576 626	594 000	711 650	19,8
	TOIMINTAKULUT				
*	Palkat ja palkkiot	-107 174	-91 000	-96 500	6,0
*	Henkilösivukulut	-25 330	-22 100	-38 710	75,2
*	Asiakaspalvelujen ostot	-118 953	-85 500	-85 500	0,0
*	Muiden palvelujen ostot	-92 051	-92 600	-274 700	196,7
*	Ostot tilikauden aikana	-74 567	-71 200	-91 050	27,9
*	Muut toimintakulut	-1 367	-1 400	0	-100,0
***	TOIMINTAKULUT (ulkoiset)	-419 443	-363 800	-586 460	61,2
****	TOIMINTAKATE (ulkoinen)	157 183	230 200	125 190	-45,6
***	TOIMINTATUOTOT (sisäiset)	25 524	30 540	34 750	13,8
***	TOIMINTAKULUT (sisäiset)	-11 135	-8 840	-15 580	76,2
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	14 389	21 700	19 170	-11,7
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	171 572	251 900	144 360	-42,7
*	Muut rahoituskulut	-23			
*	Rahoituskulut ja -tuotot, sis	-1 629	-1 690	-7 742	358,1
*	Poistot	-218 159	-300 640	-271 606	-9,7
*****	KATE YHTEENSÄ	-48 240	-50 430	-134 988	167,7

Toiminnan tarkoitus

Tulosityksikön tehtävänä on valmistaa / ostaa puhdasta talousvettä ja jakaa sitä asiakkaille hygieenisesti moitteettomana ja laadultaan hyvänä. Ottaa vastaan ja johtaa jätevedet Imatran Meltolaan yhteispuhdistamolle käsiteltäväksi. Ylläpitää ja kehittää vesihuollon verkostoa ja vedenhankintaa toiminta-alueellaan.

Selostus toiminnasta 2023

Tulosityksikkö sisältää osan teknisten palvelujen toimialan viranhaltijoiden palkkameinoista sekä osan varalla-olojärjestelmän ylläpitomenoista. Tulosityksikkö käsittää myös vedenottamoiden, ylävesisäiliön, jätevedenpumppaamoiden sekä vesijohto- ja jätevesiviemäriverkostojen käyttö- ja kunnossapitomenot.

Vesihuoltolaitoksen käyttö- ja ylläpitomenot sekä laitoksen pääomamenot katetaan vesihuollon maksutuloilla.

Vesihuoltolaitos huolehtii kunnan taajamien vesi- ja jätevesihuollosta. Huhtasenky-
län taajamassa käytettävän juoma- ja talousveden vesihuoltolaitos toimittaa Oritlam-
men vedenottamolta. Laitos myy vettä Imatran kaupungille Saarlammen ja Koivunie-
men kaupunginosien tarpeisiin. Vesihuoltolaitos toimittaa vettä myös lakkautetuille
vesiosuuskuntien alueille Virtutjoen, Haloniemen, Puntala–Kuokkalammen, Koho-
lanmäen ja Toivialan alueilla kunnan vesilaitoksena. Vesiosuuskunnat ovat liittyneet
Ruokolahden kunnan vesilaitokseen 1.1.2022.

Ruokolahden taajamien jätevedet käsitellään Imatran Meltolassa sijaitsevalla puh-
distamolla, josta kunnan tarpeisiin on varattu 6,2 % laitoksen kapasiteetista. Meltol-
an jätevedenpuhdistamon saneeraus on aloitettu Imatralla ja laitos valmistuu vuo-
den 2023 loppuun mennessä.

Ruokolahden vesihuoltolaitos myy Rautjärven kunnalle Asemanseudun taajaman
jätevesien käsittelypalvelut, sillä taajaman jätevedet johdetaan Oritlammen viemäri-
verkoston kautta Meltolan puhdistamolle. Laitoksen vastuulla on vuodesta 2022 al-
kaen myös Haloniemen ja Puntala–Kuokkalammen, Koholanmäen ja Virtutjoen jä-
tevesien vastaanotto ja käsittelyyn johtaminen.

Lampsiin vedenottamolle on valmistunut uusi alkalointiyksikkö.

Ruokolahden taajamien vesihuoltolinjat on yhdistetty Imatran Veden hallinnoimaan
vesihuoltoverkostoon häiriötilanteiden vedenhankintaa varten.

Toiminnalliset tavoitteet 2023

Vesihuoltolaitoksen toimintaa jatketaan kunnallisena liikelaitoksena.

Vesihuoltolaitoksen kaukovalvontajärjestelmän avulla voidaan harventaa vedenotta-
moiden valvontakäyntejä sekä kerätä keskitetysti vedenottamoiden ja jäteveden-
pumppaamoiden käyttötietoja.

Ruokolahden kunnan vesihuoltolaitoksen hallinnoima laaja vesihuoltoverkosto mah-
dollistaa varsin tehokkaasti taajamien läheisyydessä sijaitsevien haja-asutusalueen
kiinteistöjen liittymisen järjestetyn vesihuollon piiriin. Ruokolahden vesiosuuskuntien
tekemän aloitteen mukaisesti selvitys vesiosuuskuntien liittämisestä osaksi Ruoko-
lahden kunnan vesihuoltolaitosta on valmistunut ja päätökset on tehty, käyttöönotto
tapahtui 1.1.2022, vesihuollon kehittäminen näillä alueilla jatkuu.

Tavoite	Tavoitetaso	Mittari
Vaittilan alueen vesihuoltoverkoston saneeraus.	Viemäriverkoston saneeraus sujuttamalla.	50 % betoniviemäriverkostosta saneerattu.
Vesitaksat kattavat ylläpito ja pääomamenot.	Ei alijäämää. Tarkistus vesiosuuskuntien liittymisen.	Taksan tarkistus.
Alkalointilaitoksen toiminta vakiintuu.	Häiriötön tuotanto.	Ei toimintahäiriöitä.

Toiminnan painopisteet 2023–2024

Hyvälaatuisen veden jakeluvarmuutta ylläpidetään sekä parannetaan ja yhteistyötä jatketaan naapurikuntien kanssa.

INVESTOINTIOSA

6 INVESTOINTIOSA

	NETTOMENOT	1 912 000
KUNNANHALLITUS	NETTOMENOT	90 000
Saimaan saaristoreitin kehittäminen		90 000
HYVINPALVELUIDEN LAUTAKUNTA	NETTOMENOT	60 000
Koulun ja päiväkodin ulkoalueiden toiminnallisuuden kehittäminen		60 000
TEKNISTEN PALVELUJEN LAUTAKUNTA	NETTOMENOT	1 762 000
Talonrakennus	555 000	
PTS mukaiset korjaukset	30 000	
- hyvinvointiasema / palotarkastuksen määräykset		
Urheilukenttä	10 000	
Urheilukentän huoltorakennuksen saneeraus suunnittelu		
Urheilukentän huoltorakennuksen saneeraus (osa)		
Teknisen varikon kehittäminen	300 000	
Teknisen varikon sosiaalityö ja valvomon rakentaminen suunnittelu		
Koulu ja liikuntahalli	90 000	
Aurinkosähkö		
Paloasema	25 000	
Esisuunnittelu		
Rasilantien kiinteistö	100 000	
Suunnittelu		
Liikenneväylät	237 000	
Rakennussuunnittelu	40 000	
Rasilantien poikkileikkauksen parantaminen (kunta / Ely-keskus)		
kunnan osuus suunnittelukustannuksista		20 000
Metsola saneerauksen jatkosuunnittelu		
Kaljaniementien pyörätien suunnittelu, varaus kunnan osuus		20 000
Tiet, väylät sekä kuivatusjärjestelmät saneeraus ja uudisrakentaminen	20 000	
Viimeistely, aita ja portit		20 000
Metsola 1. alueen saneeraus 4 vaihe.		

Liikenneturvallisuuskohteet	20 000
Pienet erittelemättömät liikenneturvallisuuskohteet	
Kestopäällystys (ja muut pintarakenteet)	90 000
Päällystämättömien katujen asf.	30 000
Paikkaukset, korjaukset, päällystyskorjaukset	50 000
Ajoratamaalaukset	10 000
Katuvalaistus	
Katuvalaistuksen suunnittelu	12 000
- Rasilantien katuvalaistuksen saneerauksen suunnittelu (varaus)	
Katuvalaistuksen rakentaminen	55 000
LED valaistukset, energian säästön muutokset	55 000
Muu julkinen käyttöomaisuus	365 000
Puistot, leikkipaikat, venerannat ja viheralueet	365 000
Laituri Vaittila + esteetön laiturin Pappilanlahti	30 000
Puistonpenkit ym. puistojen kehitys	25 000
Kuntoportaat	30 000
Leikkipaikat	15 000
Virastotalon korttelialueen kehittäminen, rantapolku, laiturin	200 000
Latupohjien kunnostus.	40 000
Sisääntuloväylien viheralueet VT62-rasilan-pappilanl.-metsolantie, - kauniiksi pienin viherteoin	15 000
Uimarannat	10 000
Kaukolämpölaitos	205 000
Verkoston saneeraus	25 000
Verkoston laajennus	120 000
Kaukolämpölaitos, viimeistely	60 000
Muu liike- ja palvelutoiminta	20 000
Puntalan teollisuusalue tasaustyöt, tonttien valmistelu	
Maakaasulaitos	10 000
Kaasulaitehankinnat	
Määräaikaistarkastuksen edellyttämät työt ja laitehankinnat	10 000

Vesihuoltolaitos	370 000
Muut kunnallistekniikan suunnitteluhankkeet	10 000
Lauttapolun jv-pumppaamon viivealtaan suunnittelu, jätevesi	10 000
Vesihuollon laitehankinnat	15 000
Automaation ohjelmapäivitykset ja laitehankinnat	
Vesi- ja viemäriverkosto rakentaminen ja saneeraus	315 000
Vaihtilan vesihuollon saneeraus	150 000
Sulkuventtiilien rakentaminen	15 000
Jätevesipumppaamon saneeraus	100 000
Viemäriverkoston saneeraus	30 000
Vesijohtoverkoston runkoventtiilien uusinta ja mittarointi	20 000
Vesiosuuskuntien liittäminen	30 000

TALOUSSUUNNITELMA 2023-2025

7 TALOUSSUUNNITELMA 2023–2025**7.1 Tuloslaskelma 2023–2025**

	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot			
Myyntituotot	2 207 480	2 206 980	2 229 050
Maksutuotot	401 900	401 900	405 919
Tuet ja avustukset	302 730	302 730	305 757
Muut toimintatuotot	2 125 440	2 037 576	2 057 952
Toimintatuotot yhteensä	5 037 550	4 949 186	4 998 678
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-6 646 727	-6 830 627	-6 898 933
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-1 398 210	-1 398 210	-1 412 192
Muut henkilösivukulut	-241 570	-243 986	-246 426
Henkilöstökulut yhteensä	-8 265 007	-8 472 823	-8 557 551
Palvelujen ostot	-4 885 775	-4 374 591	-4 170 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 821 730	-2 906 382	-2 683 194
Avustukset	-427 150	-439 958	-439 958
Muut toimintakulut	-468 110	-482 153	-486 975
Toimintakulut yhteensä	-16 867 772	-16 675 907	-16 337 677
Toimintakate	-11 830 222	-11 726 721	-11 339 000
Verotulot	11 500 000	10 698 000	10 815 000
Valtionosuudet	1 550 000	1 790 000	1 830 000
Verorahoitus yhteensä	13 050 000	12 488 000	12 645 000
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	500	500	500
Muut rahoitustuotot	16 274	16 274	16 274
Korkokulut	-230 000	-500 000	-600 000
Muut rahoituskulut	-4 075	-4 075	-4 075
Vuosikate	1 002 477	273 978	718 699
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 892 540	-1 974 050	-2 192 698
Arvonalentumiset			
Satunnaiset erät			
Satunnaiset tuotot			
Satunnaiset kulut			
Tilikauden tulos	-890 063	-1 700 072	-1 473 999
Poistoeron lisäys (-) tai väh.(+)	108 640	108 640	108 640
Varausten lisäys (-) tai väh.(+)			
Tilikauden ylijäämä (alij.)	-781 423	-1 591 432	-1 365 359
Tavoitteet ja tunnusluvut			
Toimintatuotot / Toimintamenot, %	30	30	31
Vuosikate / Poistot, %	53	14	33
Vuosikate, euro / asukas	213	59	159
Kertynyt yli- / alijäämä 1 000 €	2 472	881	-485
Kertynyt ylijäämä / asukas	525	190	-107
Asukasmäärä vuoden lopussa	4 705	4 638	4 512

7.2 Rahoituslaskelma 2021–2025

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Vuosikate	3 258 359	634 090	1 002 477	273 978	718 699
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	-1 001 031	-114 000	-80 000		
	2 257 328	520 090	922 477	273 978	718 699
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	-1 409 997	-3 853 000	-1 912 000	-4 542 000	-6 204 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	10 000				
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutust	-91 938	120 000	100 000		
	-1 491 935	-3 733 000	-1 812 000	-4 542 000	-6 204 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	765 393	-3 212 910	-889 523	-4 268 022	-5 485 301
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys (+)		720 000		4 000 000	5 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys (-)	-2 989 408	-608 700	-608 700	-608 700	-1 108 700
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+)					
Lyhytaikaisten lainojen vähennys (-)	-2 989 408	111 300	-608 700	3 391 300	3 891 300
Oman pääoman muutokset (+ / -)					
Muut maksuvalmiuden muutokset	663 685		-1 300 000		
			2 200 000		
Vaikutus maksuvalmiuteen	-1 560 330	-3 101 610	-598 223	-876 722	-1 594 001
Tavoitteet ja tunnuslukujen tavoitearvot					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä					
5 vuodelta 1000 €	-4 467	-2 885	2 637	-3 575	-13 090
Lainanhoitokate	1,6	1,04	1,51	0,70	0,77

7.3 Investointimenot ja -tulot 2024–2025

	kv	2024		kv	2025	
		menot	tulot		menot	tulot
TEKNISTEN PALVELUJEN LAUTAKUNTA KV						
Urheilukenttä						
Urheilukentän huoltorakennuksen saneeraus (osa)		80 000			40 000	
Pienteollisuustalo						
Ison osan katon ja ullakkorakenteiden kunnostus		250 000				
Koulu ja liikuntahalli						
Aurinkosähkö		90 000				
Paloasema						
Suunnittelu		100 000				
Rakentaminen, vuokrataan HYTE-alueella					4 000 000	
Rasilan kiinteistö						
Rakentaminen, kunnan osuus 3 Milj/hanke 8Milj.		3 000 000				
Liikenneväylät						
Rakennussuunnitelma						
Metsola saneerauksen jatkosuunnittelu		15 000				
Tiet, väylät sek kuivatusjärjestelmät saneeraus ja uudisrakentaminen						
Metsola 1. alueen saneeraus 4 vaihe.					200 000	
Liikenneturvallisuuskohteet						
Pienet erittelemättömät liikenneturvallisuuskohteet		20 000			22 000	
Kestopäällystys (ja muut pintarakenteet)						
Päällystämättömien katujen asfaltointi.		60 000			60 000	
Katuvalaistuksen rakentaminen						
LED valaistus, energia säästön muutokset		55 000			55 000	
Muu julkinen käyttöomaisuus						
Puistot, leikkipaikat, venerannat, viheralueet						
Torin kehitys		50 000				
Leikkipaikat		18 000			18 000	
Virastotalon korttelialueen kehittäminen, rantapolku, laituri (Avustukset?)		400 000			1 500 000	
Latupohjan kunnostus		45 000				
Sisääntuloväylien viheralueet VT62-rasila-pappilantie-metsolantie- kauniiksi pienin vihertöin		20 000			20 000	
Uimarannat		10 000			10 000	
Kaukolämpölaitos						
Verkoston saneeraus		28 000			28 000	
Muu liike- ja palvelutoiminta						
Puntalan teollisuusalueen tasaustyöt		20 000				
Maakaasulaitos						
Määräaikaistark. edellyttämät työt ja laitehankinnat		11 000			11 000	
Vesihuoltolaitos						
Muut kunnallistekniikan suunniteluhankkeet						
Vesi- ja viemäriverkoston saneeraus						
Jäteveispumppaamon saneeraus		270 000			240 000	
Viemäriverkoston saneeraus						
Yhteensä netto/menot/tulot	4 542 000	4 542 000	0	6 204 000	6 204 000	0

7.4 Verorahoitus 2021–2025

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
VEROT					
Kunnan tulovero	17 798 175,08	18 088 960	8 342 000	7 685 000	7 791 000
Kiinteistövero	1 832 404,76	1 815 000	1 861 000	1 861 000	1 861 000
Yhteisövero	3 063 518,63	2 096 040	1 297 000	1 152 000	1 163 000
Verotulot yhteensä	22 694 098,47	22 000 000	11 500 000	10 698 000	10 815 000
Tuloveroprosentti	20,50	20,50	7,86	7,86	7,86
VALTIONOSUJEDET	11 975 686,00	12 000 000	1 550 000	1 790 000	1 830 000
VERORAHOITUS YHTEENSÄ	34 669 784,47	34 000 000	13 050 000	12 488 000	12 645 000

8 TILIVELVOLLISET 2023KUNNANHALLITUS, jäsenet

kaavoitus ja maa- ja metsätilat, seudullinen ympäristöyhteistyö, kunnanjohtaja
elinkeinoelämän kehittäminen, kunnanjohtaja
muu hallinto, hallintojohtaja

HYVINVOINTIPALVELUJEN LAUTAKUNTA, jäsenet

hyvinvointipalvelujen hallinto, kulttuuripalvelut, hyvinvointipalveluiden toimialajohtaja
perusopetus, hyvinvointipalveluiden toimialajohtaja
kansalaisopisto, hyvinvointipalveluiden toimialajohtaja
kirjastopalvelut, hyvinvointipalvelujen toimialajohtaja
liikuntapalvelut, hyvinvointipalvelujen toimialajohtaja
nuorisopalvelut, hyvinvointipalveluiden toimialajohtaja
varhaiskasvatus, varhaiskasvatuspäällikkö
ruoka- ja puhtauspalvelut, ruokapalvelupäällikkö

TEKNISTEN PALVELUIDEN LAUTAKUNTA, jäsenet

tekniset palvelut, teknisten palveluiden toimialajohtaja
rakennusvalvonta, rakennustarkastaja
varastot ja konekeskus, kunnossapitoinsinööri
kiinteistöt, kunnossapitoinsinööri
yleiset ja yksityiset tiet, maanmittausinsinööri
liikennealueet, kunnossapitoinsinööri
puistot ja muut yleiset alueet, teknisten palveluiden toimialajohtaja
energialaitos, teknisten palveluiden toimialajohtaja
maakaasulaitos, teknisten palveluiden toimialajohtaja
vesihuoltolaitos, teknisten palveluiden toimialajohtaja